राजश्व सुधार कार्ययोजना

(Revenue Improvement Action Plan)

मस्यौदा प्रतिवेदन

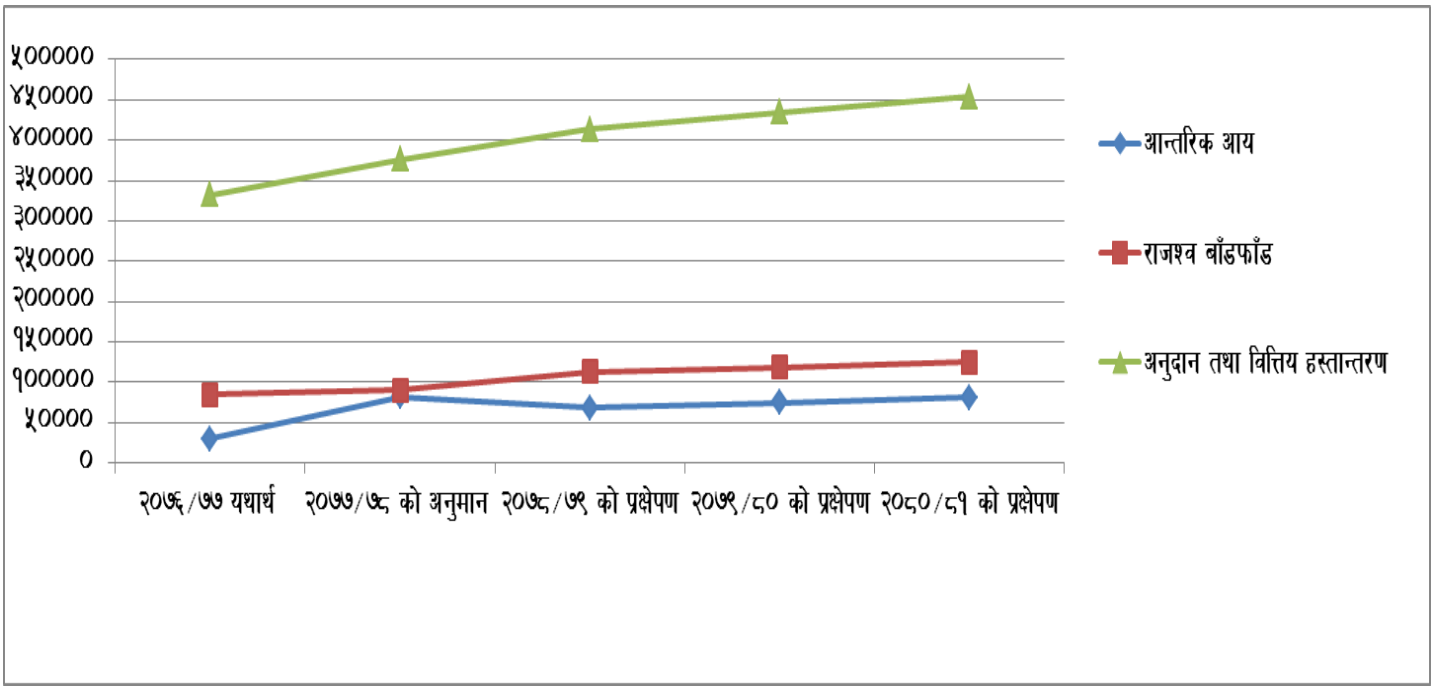

धुनीबेशी नगरपालिका

नगरकार्यपालिकाको कार्यालय

खानीखोला, धादिङ्ग, बाग्मती प्रदेश

२०७८, असार

विषयसूची

परिच्छेद-एकः परिचय *१*

१.१ पृष्ठभूमि १

१.२ राजश्व सुधारको औचित्य २

१.३ योजनाले राखेका उद्देश्यहरू २

१.४ योजना तर्जुमा विधि र प्रक्रिया २

१.५ योजनाका सिमाहरू ३

परिच्छेद-दुई : नगरपालिकाको संक्षिप्त परिचय *४*

२.१ पृष्ठभूमि संक्षिप्त परिचय ४

२.२ मानव संसाधनको अवस्था ५

परिच्छेद-तिनः स्थानीय तहको राजश्व अधिकार तथा आय सम्भाव्यता *११*

३.१ राजश्व अधिकार सम्बन्धि कानुनी व्यवस्था ११

३.१.१ संवैधानिक व्यवस्था ११

३.१.२ कानुनी व्यवस्था ११

३.२ आन्तरिक आय परिचालनको वर्तमान अवस्था १७

३.३ आन्तरिक आय संकलनको प्रमुख क्षेत्र र सम्भावना विश्लेषण १८

३.३.१ स्थानीय कर राजश्व १८

३.१.३ कर राजश्व १८

३.१.४ गैर कर राजश्व २३

परिच्छेद-चार : आय संकलनको संस्थागत क्षमता तथा संकलन अवस्था *२७*

४.१ राजश्व परिचालन सम्बन्धी नीति २७

४.२ आय संकलनको संस्थागत क्षमता २७

४.३ आन्तरिक आय परिचालन २७

४.४ आन्तरिक राजश्व संरचनाको अवस्था ३०

४.५ राजश्व परिचालनमा रहेका सवालहरू ३१

परिच्छेद-पाँचः राजश्व सुधार कार्ययोजना *३२*

५.१ राजश्व सुधार कार्ययोजना ३२

परिच्छेद-छः आगामी तिन बर्षको आय प्रक्षेपण *३५*

६.१ राजश्व सुधार कार्ययोजनाका आधारमा राजश्व प्रक्षेपण ३५

६.२ आगामी तीन आर्थिक वर्षको आयको प्रक्षेपण ३८
६.३ आगामी तीन आर्थिक वर्षको आयको प्रक्षेपण शारांश ४०

परिच्छेद-सातः अपेक्षित नतिजा ४१

परिच्छेद-एकः परिचय

१.१ पृष्ठभूमि

नेपालको संविधान २०७२ ले संघीयता र स्थानीय स्वशासनको भावनालाई मूर्तरुप दिन निर्णय गर्ने अधिकारको निक्षेपण सहित स्थानीय तहलाई वित्तीय, प्रशासनिक र सेवा प्रवाहको अधिकार प्रदान गरेको छ । यस प्रकार स्थानीय तहहरूलाई संघीयताको सिद्धान्त अनुसार कानूनद्धारा नै आन्तरिक स्रोत परिचालनको लागि कर, शुल्क तथा दस्तुरको दर तोक्न सक्ने र सो बमोजिम आन्तरिक आय संकलन गर्न सक्ने अधिकार प्रदान गरेको हुन्छ । कानूनले प्रदान गरेको अधिकार क्षेत्रभित्र रही वित्तिय निक्षेपणको अधिकारलाई सही रुपमा परिचालन गर्न सकेमा स्थानीय तहको सेवा प्रदान गर्ने क्षमता थप सबल र सक्षम हुन सक्दछ ।

नेपालको विद्यमान अवस्थामा कानूनले व्यवस्था गरे अनुसारका विगतका स्थानीय निकायहरूमा निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरूको अनुपस्थितिले गर्दा १४ वर्ष देखि स्थानीय स्वायत्त शासनको अभ्यास पूर्णरुपमा हुन सकिरहेको थिएन । अन्तरिम व्यवस्था अन्तर्गत नगरपालिकामा कार्यकारी अधिकृत मार्फत र गा.वि.समा गा.वि.स सचिवलाई निर्वाचित संस्थाको समेत जिम्मेवारी दिई कार्य संचालन हुंदै आएको थियो । जसले गर्दा स्थानीय निकायहरूमा निर्वाचित संस्थाबाट आन्तरिक आय परिचालनका सन्दर्भमा हुने नीति निर्माण, कार्यान्वयन तथा अनुगमन जस्ता कृयाकलापहरू हुन सकिरहेको थिएन भने बाह्य स्रोत माथिको निर्भरता क्रमशः वढिरहेको थियो ।

वर्तमान परिवर्तित राजनैतिक घटनाक्रम संगै स्थानीय निकायहरू स्थानीय तहको रुपमा पुर्नसंरचना भए संगै नगरपालिका तथा गाउँपालिकाको क्षेत्र, अधिकार तथा जिम्मेवारीहरूमा समेत परिवर्तन भएको छ भने सोही अनुरुप स्थानीय तहहरूको निर्वाचन पनि हालै मात्र सम्पन्न भएको छ। नेपालको वर्तमान संविधानले संघीय वित्त व्यवस्थाका मान्यता अनुसार संविधानमै विभिन्न तहका सरकारलाई विभिन्न कर तथा गैर करहरू लगाउने अधिकार दिएको छ ।

आर्थिक तथा प्रशासनिक सक्षमताका आधारमा भंसार महसुल, मूल्य अभिवृद्धि कर, अन्तःशुल्क तथा आयकर लगाउने अधिकार पनि केन्द्रीय सरकारलाई दिएको छ । घरजग्गा रजिष्ट्रेशन दस्तुर, सवारी साधन कर, मनोरन्जन कर, विज्ञापन कर र कृषिमा आयकर लगाउने अधिकार प्रदेशको अधिकार क्षेत्रभित्र राखिएको छ भने मालपोत/भूमिकर, सम्पत्ति कर, घर जग्गा रजिष्ट्रेशन शुल्क, सवारी साधन कर, मनोरञ्जन कर, विज्ञापन कर, सम्पत्ति कर, घर बहाल कर र व्यवसाय करलाई स्थानीय तहको अधिकार क्षेत्र भित्र राखिएको छ । यसैगरी गैर करहरूमा राहादानी शुल्क, भिसा शुल्क, पर्यटन दस्तुर, सेवा शुल्क र दण्ड जरिवाना लगाउने अधिकार केन्द्रीय सरकारलाई, पर्यटन शुल्क, सेवा शुल्क तथा दण्ड जरिवाना लगाउने अधिकार प्रदेश सरकारलाई र सेवा शुल्क, पर्यटन शुल्क तथा दण्ड जरिवाना लगाउने अधिकार स्थानीय सरकारलाई दिइएको छ । प्राकृतिक स्रोतबाट प्राप्त रोयल्टी केन्द्र, प्रदेश र स्थानीय सबै तहको सरकारले पाउने व्यवस्था गरिएको छ भने कुनैपनि तहको सरकारले कर लगाउन सक्ने भनेर उल्लेख नभएका विषयमा कर लगाउने व्यवस्था संघिय सरकारले निर्धारण गरे अनुसार हुने व्यवस्था छ ।

नगरपालिकाको विकास निर्माण र सुशासन ब्यवस्थापनमा कर्मचारीहरूको प्राथमिक जिम्मेवारी रहनु र नगरपालिका भित्र क्रियाशील राजनैतिक दल र सामाजिक कार्यकर्ताहरूको परामर्शीय भूमिका मार्फत नगरपालिकाबाट निर्वाचित प्रतिनिधिहरूवाट नीति निर्माण र शासन ब्यवस्थापन हुने क्रमको शुरुवात भएको छ । यस अवस्थामा नगरपालिकाको वढ्दो खर्च धान्नका लागि र स्थानीय सरकारको सामार्थ्य वृद्धि गर्नका लागि पनि नगरपालिकाको राजश्व वृद्धि गर्नुपर्ने आवश्यकता रहेको छ ।

यो दस्तावेजमा धुनीबेशी नगरपालिकाको राजश्व सुधार कार्य योजना (RAIP) विषयमा भएका अध्ययन तथा छलफलको विस्तृत विवरण तयार गरिएको छ जसले नगरपालिकाको वित्तीय क्षमताको विकास गर्ने एवम् यसलाई सबल बनाउने र राजश्वको सम्भाव्य स्रोतको पूर्ण क्षमतामा उपयोग गर्ने लक्ष्य राखेको छ । यो कार्य धुनीबेशी

नगरपालिकाको माग वमोजिम बाग्मती प्रदेश शुसासन केन्द्रबाट अगाडि बढाईएको हो । यसबाट प्राप्त निचोड र आएका सुझाव अनुसार नगरपालिकाले आफ्नो कार्ययोजना तयार गरी आगामी दिनहरूमा नगरपालिकाको राजश्व सुधार गर्ने कार्यमा उपयोग गरिनेछ ।

१.२ राजश्व सुधारको औचित्य

स्थानीय सरकारलाई संविधानले दिएको अधिकार प्रयोग गरी अनुसुचि ८ मा रहेका २२ वटा प्रमुख कार्यक्षेत्र भित्रका जिम्मेवारीहरू पुरा गर्नुपर्ने अवस्था छ । यस प्रयोजनका लागि स्थानीय सरकारलाई संघिय तथा प्रदेश सरकारवाट प्राप्त हुने अनुदानका अतिरिक्त स्थानीय सरकारलाई आफ्नै राजस्वका आधारहरू तयार गर्ने अधिकार निहित रहेकोछ, स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ को परिच्छेद ३ दफा ११ (घ) र अन्तरसरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन २०७४ को दफा ४ अनुसार स्थानीय सरकारले आफ्नो क्षेत्रमा कर र गैरकर संकलन गर्नसक्ने अधिकार रहेकोछ, तर कर प्रणाली र अधिकार क्षेत्रवारे कम जानकारी, सा-साना व्यवसायहरूमा कर लागू गर्दा हुनसक्ने सम्भावित अलोकप्रियता, स्थानिय सरकारलाई प्राप्त हुन् आएको अनुदान नै खर्च हुन् नसकिरहेको अवस्थामा कर लगाउनु पर्ने आवश्यकता महसुस नहुनु, जस्ता कारणहरूले गर्दा स्थानीय तहले आफ्नो अधिकार क्षेत्र भित्र रहेर स्थानीय तहले अपेक्षित रुपमा राजस्व संकलन गर्न सकिरहेको अवस्था छैन । यसरी स्थानीय सरकारहरूले वित्तीय संघियताको पूर्ण अभ्यास गर्न नसकेका कारण सार्वजनिक क्षेत्रको बजेट खर्च गर्न पर्याप्त राजस्व जुटाउन नसकिरहेको अवस्था छ, यसर्थ, स्थानीय सरकारहरूलाई आफ्नो अधिकार क्षेत्र भित्र रहेर वैज्ञानिक कर प्रणाली लागू गरि कार्यान्वयन गराई आफ्नै राजस्व आधार तयार गर्न सहयोग पुऱ्याउनु नै प्रस्तुत कार्यक्रमको उद्देश्य रहेको छ ।

१.३ योजनाले राखेका उद्देश्यहरू

- स्थानीय तहलाई संविधानप्रदत्त अधिकार, जिम्मेवारी, राजस्व अधिकार, अन्तरसरकारी वित्तीय हस्तान्तरण, सार्वजनिक खर्चका लागि ऋण लिने अधिकार जस्ता अवधारणा र व्यवस्था वारे अनुशिक्षण प्रदान गर्ने ।
- राजस्वको दायराहरू खोजी तथा पहिचान गर्न सहयोग पुऱ्याउने तथा राजस्व प्रक्षेपणका वैज्ञानिक विधिहरू, दर निर्धारण प्रक्रिया र आधारहरू वारे स्थलगत अभ्यास गराई आन्तरिक राजश्वको महत्व महत्व र असुलि सम्बन्धमा ज्ञान प्रदान गर्ने ।
- स्थानीय तहको कम्तिमा आगामी ३ वर्षको राजस्व सुधार कार्य योजना निर्माण गर्ने ।

१.४ योजना तर्जुमा विधि र प्रक्रिया

राजस्व सुधार कार्ययोजना तर्जुमाका लागि निम्न विधि र प्रक्रिया अवलम्वन गरिनेछ, यस प्रयोजनका लागि छनोट भएका २ जना स्रोतव्यक्तिलाई स्थानीय तहका राजस्व परामर्श समिति पदाधिकारी, कर्मचारी लगायत स्थानीय सरोकारवालाहरूसंग स्थलगत रुपमा स्थानीय तहमा परिचालन गरिनेछ ।

- छनोट भएका स्रोत व्यक्ति/विज्ञसंग सुशासन अध्ययन केन्दद्वारा सामान्य कार्यगत मार्गदर्शन प्रदान गर्ने,

- स्थानीय तहका प्रमुख, राजस्व परामर्श समितिका पदाधिकारीहरू र सम्वन्धित शाखाका कर्मचारीहरूलाई राजस्व संकलन, परिचालन तथा सुधार सम्वन्धमा सैद्धान्तिक रुपमा प्रस्टता ल्याउन १ दिने छलफल कार्यक्रम आयोजना गर्ने .
- स्थानीय तहको विगत ३ वर्षको राजस्व परिचालनको अवस्था वारे समिक्षा गरि सवल र कमजोर पक्षहरूको पहिचान गर्ने,
- स्थानीय तहका प्रमुख करदाताहरूसंग छलफल गर्ने
- राजस्वका सम्भाव्य क्षेत्रहरूको पहिचान र परिचालन विधि वारे
- राजस्व प्रक्षेपण विधिहरू वारे छलफल, अभ्यास र सहमति गर्ने
- राजस्व सुधार कार्ययोजनाको मस्यौंदा तयार गरि कार्यपालिकामा प्रस्तुती र पृष्ठपोषण प्राप्त गर्ने र अन्तिम रुप दिने,

१.५ योजनाका सिमाहरू

नगरपालिकाको राजश्व सुधार कार्ययोजना क्षेत्र व्यापक रहेको भएता पनि सिमित स्रोत साधन, प्रर्याप्त सूचनाको कमी, सिमित समयका कारण यस अध्ययनका सीमाहरू देहाय अनुसारका रहेका छन् :

- अध्ययन तथा विश्लेषण कार्य प्रमुख रुपमा कार्यालयको अभिलेख, दस्तावेज प्रतिवेदन तथा द्वितिय स्रोतहरूबाट प्राप्त तथ्याङ्क तथा सूचनाहरूको आधारमा तयार गरिएको छ । यसका अतिरिक्त नगरपालिकाका सम्वन्धित कर्मचारीहरू तथा अन्य सरोकारपक्षसँग भएको छलफलवाट प्राप्त सूचनाहरू समावेश गरिएको छ ।
- नगरपालिकाको आन्तरिक आय तथा स्रोत परिचालन सम्बन्धी अध्ययनकोलागि उपलब्ध गराईएको फाराम अनुसार प्राप्त तथ्याङ्कहरू नगरपालिका तथा सम्बन्धित शाखाहरूको अभिलेख तथा राजश्व परामर्श समितिसँग भएको छलफल र स्थलगत अध्ययनवाट संकलन गरिएको छ ।
- नगरपालिकाबाट प्राप्त सूचनाको आधारमा आयका स्रोत सम्वन्धी तथ्याङ्कहरू संकलन गरिएको छ । तथ्यांक संकलनको लागि घरधुरी सर्भेक्षण गरिएको छैन तथापी पालिका स्तरबाट संकलित व्यवसाय, घरेलु उद्योग, कृषि फार्म जस्ता उद्यमहरूको तथ्यांक भने समावेस गरिएको थियो ।
- स्थानीय तहको निर्वाचन भएको लामो समय सम्म पनि अझै संवैधानिक प्रावधान अनुसारको राजश्व वाँडफाँड सम्वन्धी कानूनहरूमा जटिलता आएको र प्रदेश तथा स्थानीय तहको साझा अधिकारको क्षेत्रमा राजश्व बाँडफाँड सम्वन्धी प्रदेश कानून तर्जुमा भएको छैन । संवैधानिक व्यवस्था अनुरुपका उपरोक्त व्यवस्थाहरू पूर्ण भए पश्चात यस प्रतिवेदनलाई परिमार्जन गर्न आवश्यक देखिन्छ, जुन कार्य यस अध्ययनको कार्यक्षेत्रमा समावेश छैन ।

परिच्छेद-दुई : नगरपालिकाको संक्षिप्त परिचय

२.१ पृष्ठभूमि संक्षिप्त परिचय

धुनिबेशी नगरपालिका नेपालको बागमती प्रदेश अन्तर्गतको पहाडी जिल्ला धादिङमा अवस्थित छ। उत्तरमा नुवाकोट जिल्ला (बेलकोटगढी नगरपालिका, ककनी गाउँपालिका), पूर्वमा काठमाण्डौ जिल्ला (नागार्जुन नगरपालिका, चन्द्रागिरी नगरपालिका), दक्षिणमा मकवानपुर जिल्ला (थाहा नगरपालिका) र पश्चिममा थाक्रे गाउँपालिका (धादिङ जिल्ला) सम्म सिमाना फैलिएको यस नगरपालिकाको कुल क्षेत्रफल ९६.३० वर्ग कि.मी. रहेको छ। साविकको छत्रेदेउराली, जीवनपुर र नौविसे गा।वि।स। गाभिएर बनेको यस नगरपालिका मा नौ(९) वटा वडाहरू रहेका छन । यस नगरपालिकाको कुल जनसंख्या ३१,०२९ रहेको छ, धुनिबेशी नगरपालिका नेपाल सरकारको मिति २०७३/११/२७ को निर्णय अनुसार स्थापना भएको धादिङ जिल्लाको को दोस्रो नगरपालिका हो।

बाग्मती प्रदेशमा पर्ने धादिङ जिल्लाको सदरमुकाम धादिङ बेशिबाट करिब ८० किमीको दुरीमा र काठमाडौ देखि करिब २० किमीको दुरिमा पृथ्वी राजमार्गमा धुनीबेशी नगरपालिका रहेको छ। जसको कुल क्षेत्रफल ९८.६४ वर्ग किमी रहेको छ जसमा ६,७५९ घरधूरीहरू रहेका छन् भने जम्मा ३१,०२९ जनसङख्या रहेको छ। (स्रोत: जनगणना २०६८) यस नगरपालिकाको उत्तरमा नुवाकोट जिल्ला, दक्षिणमा मकवानपुर जिल्ला, पुर्वमा काठमाडौं जिल्ला र पश्चिममा थाक्रे नगरपालीका र मकवानपुर रहेको छ। धुनीबेंशी नगरपालीकाको ऐतिहासिक नामाकरणका सन्दर्भमा पहिले यस ठाँउमा उखुहरू धेरै हुने र सखरहरू पकाउने गरेर धुनि लगाइरहने गरिन्थ्यो र यहा धुनी खोला रहेकोले पनि यस ठाँउको नाम धुनीबेशी रहन गएको पाइन्छ।

भू-सुचना प्रणालीको आधारमा यस नगरपालिकाको भू–उपयोगलाई वर्गीकरण गर्दा बनजगंलले ढाकेको जमिन ११.९८ प्रतिशत, कृषियोग्य जमिन ६२.३२ प्रतिशत र चट्टानको क्षेत्र ०.११ प्रतिशत रहेको छ। यस सम्बन्धी थप विवरण देहायको तालिकामा दिइएको छ।

तालिका १ : नगरपालिकाको भूउपयोग सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	जमिनको किसिम	क्षेत्रफल (वर्ग कि.मी.मा)	प्रतिशत
१	वनजङ्गलले ढाकेको जमीन	११.८२	११.९८
२	कृषियोग्य जमीन	६१.४८	६२.३२
३	पानीले ढाकेको	०.११	०.११
४	चट्टान	०.४	०
५	अन्य	२४.८३	२५.५८
	जम्मा	९८.६४	१००

स्रोत: स्थलरुप नक्सा, २०७४

जनसंख्या तथा घरपरिवार संख्या

केन्द्रिय तथ्यांक विभागको राष्ट्रिय जनगणना २०११ अनुसार धुनीबेशी नगरपालीकाको जनसांङख्यिक अवस्थामा जम्मा ६,८२७ घरधूरी रहेको नगरपालीकामा पुरुषको सङख्या १८२३८ र महिलाको सङख्या १७८१६ गरी जम्मा जनसङख्या ३६०५४ रहेको छ।

तालिका २ : जनसंख्या सम्बन्धी वडागत विवरण

वडा नं.	घरपरिवार संख्या	जनसंख्या			परिवारको औषत आकार	लैङ्गिक अनुपात (प्रति १०० महिलामा पुरुष)	वडागत क्षेत्रफल	जनघनत्व प्रति वर्ग कि.मी.
		पुरुष	महिला	जम्मा				
१	८६५	२३४४	२४०६	४७५०	५.५	९७	१५.९१	२९८.६
२	६२६	१५८८	१६३६	३२२४	५.२	९७	१३.०२	२४७.६

वडा नं.	घरपरिवार संख्या	जनसंख्या			परिवारको औषत आकार	लैङ्गिक अनुपात (प्रति १०० महिलामा पुरुष)	वडागत क्षेत्रफल	जनघनत्व प्रति वर्ग कि.मी.
		पुरुष	महिला	जम्मा				
३	८४२	२०७४	२०५१	४१२५	४.९	१०१	७.८६	५२४.८
४	५३४	१३६१	१३६९	२७३०	५.१	९९	६.३५	४२९.९
५	६६४	१७३५	१६९९	३४३४	५.२	१०२	१२.३९	२७७.२
६	४७६	१३६९	१३७७	२७४६	५.८	९९	११.५३	२३८.२
७	९३३	२६६०	२३७७	५०५७	५.४	११२	१६.०५	३१५.१
८	८०७	२१२३	१९४२	४०६५	५.०	१०९	६.३५	६४०.२
९	१०८०	२९६४	२९५९	५९२३	५.५	१००	९.१९	६४४.५
जम्मा	**६८२७**	**१८२३८**	**१७८१६**	**३६०५४**	**५.३**	**१०२**	**९८.६४**	**३६५.५**

स्रोत : धुनिवेशी नगरपालिका

२.२ मानव संसाधनको अवस्था

धुनिबेशी नगरपालिकामा कर्मचारीको स्वीकृत दरबन्दीको हाल सम्म स्पष्टता नभइसकेको अवस्था रहेकोले हाल कार्यरत कर्मचारीको दरबन्दीलाई हेर्दा जम्मा ४१ जनाको दरबन्दी पूर्ति भएको छ । यसरी पद पूर्ति भएका कर्मचारीहरूलाई नगरपालिकाको विभिन्न भूमिकाहरू जस्तो समान्य तथा कर्मचारी प्रशासन, आर्थिक प्रशासन, राजश्व प्रशासन, भौतिक पूर्वाधार विकास, सामाजिक विकास, आदि पूरा गर्न खटाएको छ। नगरपालिकाले हालसालै गरेको संगठन तथा व्यवस्थापन अध्ययनले देखाए अनुसार संगठन संरचना र कर्मचारी दरबन्दी तथा पदपूर्तिको अवस्था तल प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ३ : स्वीकृत पद तथा पदपूर्तिको सारांश

क्र.सं.	नाम थर	पद	स्थायी/करार	कार्यरत स्थान
१	हरिदत्त कँडेल	प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत	स्थायी निजामती	नगर कार्यपालिका कार्यालय
२	सुजन राज खनाल	अधिकृत दशौं (शिक्षा)	स्थायी निजामती	नगर कार्यपालिका कार्यालय
३	विकास खत्री	अधिकृत (आठौं)	स्थायी निजामती	नगर कार्यपालिका कार्यालय
४	डा. अमृत उप्रेती	मेडिकल अफिसर	करार	कोभिड अस्पताल
५	झविलाल भुषाल	अधिकृत (सातौं)	स्थायी निजामती	नगर कार्यपालिका कार्यालय
६	गोविन्द प्रसाद पौडेल	अधिकृत (सातौं) लेखा	स्थायी निजामती	नगर कार्यपालिका कार्यालय
७	ध्रुव कुमार अधिकारी	जन स्वा.अधिकृत सातौं	स्थायी	नगर कार्यपालिका कार्यालय
८	माधव प्रसाद लुइँटेल	अधिकत छैटौं	स्थायी निजामती	नगर कार्यपालिका कार्यालय
९	टंक बहादुर कटुवाल	अधिकृत छैटौं	स्थायी निजामती	नगर कार्यपालिका कार्यालय
१०	रामशरण अधिकारी	ईन्जिनियर (अधिकृत छैटौं)	स्थायी (जि.वि.स)	नगर कार्यपालिका कार्यालय

क्र.सं.	नाम थर	पद	स्थायी/करार	कार्यरत स्थान
११	सन्देश लामिछाने	ईन्जिनियर (अधिकृत छैटौं)	स्थायी	नगर कार्यपालिका कार्यालय
१२	नवराज श्रेष्ठ	अधिकृत छैटौं (ईन्जिनियर)	करार	नगर कार्यपालिका कार्यालय
१३	विजय आचार्य	ईन्जिनियर (अधिकृत छैटौं)	करार	नगर कार्यपालिका कार्यालय
१४	सौरभ कार्की	सूचना प्रविधि अधिकृत	करार	नगर कार्यपालिका कार्यालय
१५	प्रमिला पाठक	रोजगार संयोजक (अधिकृत छैटौं)	करार	नगर कार्यपालिका कार्यालय
१६	शिव कुमार थापा	सि.अ.हे.व. अधिकृत छैठौं	स्थायी निजामती	जीवनपुर स्वास्थ्य चौकी
१७	गिता भट्ट	सि.अ.हे.व. अधिकृत छैठौं	स्थायी निजामती	नौविसे स्वास्थ्य चौकी
१८	दानी शाह	पशू स्वास्थ्य प्राविधिक (सहायक पाँचौं)	स्थायी निजामती	नगर कार्यपालिका कार्यालय
१९	सन्तोष खड्का	प्राविधिक सहायक पाँचौं (कृषि)	स्थायी निजामती	नगर कार्यपालिका कार्यालय
२०	खेम प्रसाद शर्मा पोखरेल	सहायक पाँचौं	स्थायी जि.वि.स	६ नं. वडा कार्यालय सचिव
२१	नृप रावत	सहायक पाँचौं (लेखा)	स्थायी निजामती	नगर कार्यपालिका कार्यालय
२२	मदन न्यौपाने	आ.ले.प.सहायक पाँचौं लेखा	स्थायी	नगर कार्यपालिका कार्यालय
२३	सृजना तिवारी	सहायक पाँचौं	स्थायी	नगर कार्यपालिका कार्यालय
२५	सजिता मुडभरी	सहायक पाँचौं	स्थायी	नगर कार्यपालिका कार्यालय
२६	रेनुका खत्री	सहायक पाँचौं	स्थायी	१ नं. वडा कार्यालय सचिव
२७	सौरभ श्रेष्ठ	सहायक पाँचौं	स्थायी	५ नं. वडा कार्यालय सचिव
२८	केशव बहादुर महरा	प्राविधिक सहायक पाँचौं (शिक्षा)	स्थायी	नगर कार्यपालिका कार्यालय
२९	शारदा सुवेदी	अ.न.मी. पाँचौ	स्थायी	जीवनपुर स्वास्थ्य चौकी
३०	कृष्ण ढुंगाना	हे.अ. पाँचौं	स्थायी	नौविसे स्वास्थ्य चौकी
३१	शशि थापा	सब-ईन्जिनियर	स्थायी	४ नं. वडा कार्यालय
३२	जय प्रताप सिंह	सहायक पाँचौं (सब-ईन्जिनियर)	करार	नगर कार्यपालिका कार्यालय
३३	विराट कुँवर	सहायक पाँचौं (सब-ईन्जिनियर)	करार	.. वडा सबै
३४	जमुना गिरी	अनमी पाँचौं	स्थायी	नौविसे स्वास्थ्य चौकी
३५	सरोज खड्का	हे.अ.	स्थायी निजामती	छत्रेदेउराली स्वास्थ्य चौकी प्रमुख
३६	रमेश श्रेष्ठ	एम.आइ.एस.अपरेटर	करार	नगर कार्यपालिका कार्यालय
३७	अजित कुमार यादव	एम.आइ.एस.अपरेटर	करार	नगर कार्यपालिका कार्यालय

क्र.सं.	नाम थर	पद	स्थायी/करार	कार्यरत स्थान
३८	सूर्य भण्डारी	प्राविधिक सहायक पाँचौं (सब-इन्जिनियर) (प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम)	करार	नगर कार्यपालिका कार्यालय
३९	पवित्रा रानामगर	मनोसामाजिक परामर्शकर्ता	करार	नगर कार्यपालिका कार्यालय
४०	मिरा घिमिरे	वित्तिय साक्षरता सहजकर्ता	करार	नगर कार्यपालिका कार्यालय
४१	सुस्मिता उप्रेती	स्टाफ नर्स	करार	कोभिड अस्पताल
४२	गिता श्रेष्ठ	उद्यम विकास सहजकर्ता	करार	नगर कार्यपालिका कार्यालय
४३	लव पौडेल	उद्यम विकास सहजकर्ता	करार	नगर कार्यपालिका कार्यालय
४४	रविता भुजेल	एक विद्यालय एक नर्स	करार	महादेवस्थान मा.वि.
४५	कामना श्रेष्ठ	एक विद्यालय एक नर्स	करार	मच्छिन्द्र मा.वि.
४६	अस्मीता पाण्डे	एक विद्यालय एक नर्स	करार	भुवनेश्वरी मा.वि.
४७	कृपा पाठक	हेल्थ असिस्टेन्ट	करार	जीवनपुर स्वास्थ्य चौकी
४८	भवानी के.सी.	खरिदार	स्थायी निजामती	९ नं. वडा कार्यालय सचिव
४९	मिलन कुमार सुवेदी	सहायक चौथो	स्थायी	४ नं. वडा कार्यालय सचिव
५०	रमेश प्रसाद सापकोटा	सहायक चौथो (प्राविधिक सहायक)	स्थायी	२ नं. वडा कार्यालय सचिव
५१	विद्या अर्याल	स.म.वि.नि. (सहायक चौंथो)	स्थायी निजामती	नगर कार्यपालिका कार्यालय
५२	रोहित गुरागाई	सहायक चौथो	स्थायी	३ नं. वडा कार्यालय सचिव
५३	भवानी अधिकारी	सहायकस्तर चौथो तह	स्थायी	७ नं. वडा कार्यालय
५४	बसुन्धरा लक्ष्मी गौतम	अ.न.मी. चौथो	स्थायी	जिवनपुर स्वास्थ्य चौकी
५५	सिम्रिका पुडासैनी	अनमी चौथो	स्थायी	छत्रेदेउराली स्वास्थ्य चौकी
५६	बसुदा उप्रेती	अनमी चौथो	स्थायी	नौविसे स्वास्थ्य चौकी (६ नं. काज)
५७	निरज लामिछाने	अमिन	स्थायी	नगर कार्यपालिका कार्यालय
५८	अस्मिता सिलवाल	अ.सब-ईन्जिनियर	स्थायी	८ र ९ नं. वडा कार्यालय
५९	अमित कुमार दास	अ.सब-ईन्जिनियर	स्थायी	नगर कार्यपालिका कार्यालय
६०	नविन्द्र के.सी.	अ.सब-ईन्जिनियर	स्थायी	नगर कार्यपालिका कार्यालय
६१	रुपा अर्याल	अनमी चौथो	स्थायी निजामती	छत्रेदेउराली स्वास्थ्य चौकी
६२	अप्सरा मिश्र पौडेल	अहेव चौथो (हाल काज)	स्थायी निजामती	नौविसे स्वास्थ्य चौकी
६३	अनिता खत्री	अनमी चौथो	स्थायी निजामती	नौविसे स्वास्थ्य चौकी

क्र.सं.	नाम थर	पद	स्थायी/करार	कार्यरत स्थान
६४	सृजना लुईटेल	ल्याव असिस्टेन्ट	करार	छत्रेदेउराली स्वास्थ्य चौकी
६५	कल्पना गिरी	अ.न.मी.	करार	८ नं. वडा आ.स्वा.के.
६६	पवित्रा पाण्डे	अ.न.मी.	करार	जीवनपुर स्वास्थ्य चौकी
६७	हेमन्त प्रसाद सुवेदी	सि.अ.हे.व	स्थायी	नगर कार्यपालिका कार्यालय
६८	श्याम सुन्दर पाण्डे	अधिकत छैटौं	स्थायी निजामती	नगर कार्यपालिका कार्यालय
६९	कल्पना अधिकारी रुपाखेती	ल्याव असिस्टेन्ट	करार	जीवनपुर स्वास्थ्य चौकी
७०	लक्ष्मी अधिकारी	अ.हे.व. चौथो	स्थायी निजामती	छत्रेदेउराली स्वा.चौकी
७१	मधुमाया रानाभाट (सिलवाल)	अ.न.मी.	करार	९ नं. वडा आ.स्वा.के.
७२	राधिका भण्डारी	अ.न.मी.	करार	नौविसे स्वास्थ्य चौकी
७३	सरस्वती खतिवडा	ल्याव असिस्टेन्ट	करार	नौविसे स्वास्थ्य चौकी
७४	राधाकृष्ण पाठक	कम्प्युटर अपरेटर (सहायक पाँचौं)	करार	नगर कार्यपालिका कार्यालय
७५	राधाकृष्ण कोइराला	सहायक चौथो (ना.पशू स्वा. प्राविधिक)	करार	नगर कार्यपालिका कार्यालय
७६	टोप बहादुर विसि	सहायक चौथो (ना.प्र.स.कृषि (जेटिए)	करार	नगर कार्यपालिका कार्यालय
७७	पुर्ण धिताल	सहायक चौथो (अमिन)	करार	नगर कार्यपालिका कार्यालय
७८	प्रदिप आचार्य	सहायक चौथो (खापासटे)	करार	नगर कार्यपालिका कार्यालय
७९	महेश्वर सुवेदी	फिल्ड सहायक	करार	नगर कार्यपालिका कार्यालय
८०	सरस्वती रेग्मी	कानूनी सहजकर्ता (चौथो)	करार	नगर कार्यपालिका कार्यालय
८१	दिनेश रुपाखेती	अ.हे.व.	करार	१ नं. वडा आ.स्वा.के.
८२	ममता शर्मा	ना.प्रा.स. चौथो तह	करार	नगर कार्यपालिका कार्यालय
८३	राजकुमार मिजार	अ.हे.व.	करार	३ नं. वडा आ.स्वा.के.
८४	नरेश रुपाखेती	अ.हे.व.	करार	५ नं. वडा आ.स्वा.के.
८५	सिता लामा	अ.हे.व.	करार	६ नं. वडा आ.स्वा.के.
८६	कुशुम पाठक	अ.हे.व.	करार	८ नं. वडा आ.स्वा.के.
८७	सरिता अर्याल	अ.हे.व.	करार	९ नं. वडा आ.स्वा.के.
८८	प्रतिक्षा सापकोटा	अ.न.मी.	करार	१ नं. वडा आ.स्वा.के.
८९	नलिना पाण्डे	अ.न.मी.	करार	३ नं. वडा आ.स्वा.के.
९०	सजिना सुवेदी	अ.न.मी.	करार	५ नं. वडा आ.स्वा.के.
९१	कमला ज्ञवाली	अ.न.मी.	स्थायी	जीवनपुर स्वास्थ्य चौकी
९२	सुहाना रिजाल सुवेदी	अ.न.मी.	करार	नौविसे स्वास्थ्य चौकी

क्र.सं.	नाम थर	पद	स्थायी/करार	कार्यरत स्थान
९३	सविना थापा	अ.न.मी.	करार	९ नं. वडा आ.स्वा.के.
९४	रमिला विडारी	सामाजिक परिचालक	करार	३ नं. वडा कार्यालय
९५	मुना भट्टराई	सामाजिक परिचालक	करार	७ नं. वडा कार्यालय
९६	अनिता पाण्डे	सामाजिक परिचालक	करार	८ नं. वडा कार्यालय
९७	अनिश भट्टराई	प्रशिक्षर्थी		नगर कार्यपालिका कार्यालय
९८	सुस्मीता रिजाल	प्रशिक्षर्थी		नगर कार्यपालिका कार्यालय
९९	दिपराज जैशी	सब- ओभरसियर सिभिल प्रशिक्षर्थी		२ नं वडा कार्यालय
१००	किरण गिरी	नगर प्रहरी सहायक निरिक्षक	करार	नगर कार्यपालिका कार्यालय
१०१	दिपेन्द्र बोहोरा	नगर प्रहरी हवल्दार	करार	नगर कार्यपालिका कार्यालय
१०२	हरिहर रेग्मी	हलुका सवारी चालक	स्थायी	नौविसे स्वास्थ्य चौकी
१०३	कान्छा सुयल	दमकल चालक	करार	नगर कार्यपालिका कार्यालय
१०४	रमेश श्रेष्ठ	स्तरविहिन (ह.स.चा.)	करार	नगर कार्यपालिका कार्यालय
१०५	राजन भण्डारी	स्तरविहिन (ह.स.चा.)	करार	नगर कार्यपालिका कार्यालय
१०६	तुलसी राम गिरी	स्तरविहिन (ह.स.चा.)	करार	नगर कार्यपालिका कार्यालय
१०७	मदन कुमार भण्डारी	फायरम्यान	करार	नगर कार्यपालिका कार्यालय
१०८	दिनेश कुँवर	फायरम्यान	करार	नगर कार्यपालिका कार्यालय
१०९	चिरन्जिवि पुडासैनी	फायरम्यान	करार	नगर कार्यपालिका कार्यालय
११०	सुमन भण्डारी	नगर प्रहरी	करार	नगर कार्यपालिका कार्यालय
१११	रघुनाथ भण्डारी	नगर प्रहरी	करार	नगर कार्यपालिका कार्यालय
११२	सन्तोष अर्याल	नगर प्रहरी	करार	नगर कार्यपालिका कार्यालय
११३	सुदन सेढाई	नगर प्रहरी	करार	नगर कार्यपालिका कार्यालय
११४	भवानी खत्री	नगर प्रहरी	करार	नगर कार्यपालिका कार्यालय
११५	कुन्छाङ वाइवा	नगर प्रहरी	करार	नगर कार्यपालिका कार्यालय
११६	संगिता मिजार	नगर प्रहरी	करार	नगर कार्यपालिका कार्यालय
११७	सुरेश तामाङ	एम्वुलेन्स चालक	करार	छत्रेदेउराली स्वा.चौकी
११८	सतिदेवि रिजाल	स्तरविहिन (का.स.)	करार	नगर कार्यपालिका कार्यालय
११९	सफल कुवँर	स्तरविहिन (का.स.)	स्थायी	६ नं. वडा कार्यालय
१२०	रविन पौडेल	स्तरविहिन (का.स.)	करार	१ नं. वडा कार्यालय
१२१	प्रदिप भट्टराई	स्तरविहिन (का.स.)	करार	२ नं. वडा कार्यालय
१२२	कल्याण बस्नेत	स्तरविहिन (का.स.)	करार	३ नं. वडा कार्यालय
१२३	निर्मल गौतम	स्तरविहिन (का.स.)	करार	४ नं. वडा कार्यालय
१२४	विमला नगरकोटी	स्तरविहिन (का.स.)	करार	५ नं. वडा कार्यालय
१२५	सर्मिला दाहाल	स्तरविहिन (का.स.)	करार	७ नं. वडा कार्यालय

क्र.सं.	नाम थर	पद	स्थायी/करार	कार्यरत स्थान
१२६	सुनिता भण्डारी	स्तरविहिन (का.स.)	करार	८ नं. वडा कार्यालय
१२७	मनिस राई	स्तरविहिन (का.स.)	करार	९ नं. वडा कार्यालय
१२८	पुनम देवी	स्तरविहिन (का.स.)	करार	नौविसे स्वास्थ्य चौकी
१२९	सविता रेग्मी	स्तरविहिन (का.स.)	करार	जिवनपुर स्वास्थ्य चौकी
१३०	मनिषा थापा	स्तरविहिन (का.स.)	करार	३ नं. वडा आ.स्वा.के.
१३१	ज्योति उप्रेती	स्तरविहिन (का.स.)	करार	१ नं. वडा आ.स्वा.के.
१३२	सावित्री चापागाई	स्तरविहिन (का.स.)	करार	६ नं. वडा आ.स्वा.के.
१३३	सुभद्रा तिवारी बस्नेत	स्तरविहिन (का.स.)	करार	८ नं. वडा आ.स्वा.के.
१३४	सविता के.सी	स्तरविहिन (का.स.)	करार	९ नं. वडा आ.स्वा.के.
१३५	जमुना अधिकारी	स्तरविहिन (का.स.)	करार	५ नं. वडा आ.स्वा.के.
१३६	प्रदिप कार्की	कार्यालय सहयोगी	करार	कोभिड अस्पताल
१३७	राजकुमार तामाङ	रिर्टनी स्वयंसेवक	करार	नगर कार्यपालिका कार्यालय
१३८	सविना गजुरेल	का.स.	करार	छत्रेदेउराली स्वा.चौकी
१३९	राम बहादुर तामाङ	रिर्टनी स्वयंसेवक	करार	नगर कार्यपालिका कार्यालय
१४०	सिता अर्याल	रिर्टनी स्वयंसेवक	करार	नगर कार्यपालिका कार्यालय
१४१	रविन मिजार	एम्बुलेन्स चालक	करार	जिवनपुर स्वास्थ्य चौकी
१४२	पारसमणी भट्ट	स्तरविहिन (का.स.)	करार	नगर कार्यपालिका कार्यालय
१४३	प्रमिला कुँवर	स्तरविहिन (का.स.)	करार	नगर कार्यपालिका कार्यालय
१४४	कमला कार्की	सरसफाई सहयोगी	करार	नगर कार्यपालिका कार्यालय
१४५	सुस्मा आचार्य	सहायक पाँचौं	स्थायी	नगर कार्यपालिका कार्यालय

स्रोतः धुनिबेशी नगरपालिका कार्यालय, २०७८

परिच्छेद-तिनः स्थानीय तहको राजश्व अधिकार तथा आय सम्भाव्यता

३.१ राजश्व अधिकार सम्बन्धि कानुनी व्यवस्था

नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार संचालन ऐन तथा अन्तरसरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐनमा स्थानीय सरकारको राजश्व अधिकार सम्बन्धीका प्रावधानहरू यस शीर्षक अन्तर्गत प्रस्तुत गरिएको छ ।

३.१.१ संवैधानिक व्यवस्था

नेपालको संविधान २०७२ को अनुसूची - ८ (स्थानीय तहको अधिकार सूची) को प्रावधान अनुसार स्थानीय तहलाई निम्नानुसार राजश्व अधिकार प्रदान गरेको छ :

- सम्पत्ति कर
- भूमिकर (मालपोत)
- घर जग्गा बहाल कर
- घर जग्गा रजिष्ट्रेशन शुल्क
- सवारी साधन कर
- सेवा शुल्क, दस्तुर
- पर्यटन शुल्क
- विज्ञापन कर
- व्यवसाय कर
- दण्ड जरिवाना
- मनोरञ्जन कर
- प्राकृतिक स्रोतबाट प्राप्त रोयल्टी

त्यसै गरी नेपालको संविधान २०७२ मा स्थानीय तहको राजश्व अधिकार सम्बन्धी निम्न धारामा थप प्रावधान देहाय अनुसार रहेको छ :

धारा २२८ : कर लगाउन वा ऋण लिन नपाईने

(१) कानून बमोजिम बाहेक स्थानीय तहमा कुनै पनि किसिमको कर लगाउन, उठाउन र ऋण लगाउन पाईने छैन ।

(२) स्थानीय तहको अधिकार क्षेत्र भित्रको विषयमा राष्ट्रिय आर्थिक नीति, वस्तु तथा सेवाको ओसारपसार, पूँजी तथा श्रम बजार, छिमेकी प्रदेश वा स्थानीय तहलाई प्रतिकूल नहुने गरी कानून बनाई कर लगाउन सक्नेछ ।

धारा २३६ : अन्तर प्रदेश व्यापार

संविधानमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि एक प्रदेश वा स्थानीय तहबाट अर्को प्रदेश वा स्थानीय तहको क्षेत्रमा हुने वस्तुको ढुवानी वा सेवाको विस्तार वा कुनै प्रदेश वा स्थानीय तहको क्षेत्रमा हुने बस्तुको ढुवानी वा सेवाको विस्तारमा कुनै किसिमको वाधा अवरोध गर्न वा कुनै कर, शुल्क, दस्तुर वा महशुल लगाउन वा त्यस्तो सेवा वा वस्तुको ढुवानी वा विस्तारमा कुनै किसिमको भेदभाव गर्न पाईने छैन ।

३.१.२ कानुनी व्यवस्था

संघीय कानुन (**स्थानीय सरकार संचालन ऐन (स्थाससंऐ), २०७४** को दफा ५४ देखि दफा ६३ सम्म र **अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन (असविव्यऐ), २०७४** अनुसार स्थानीय तहलाई निम्नानुसार आय संकलन गर्ने अधिकार प्रदान गरिएको छ :

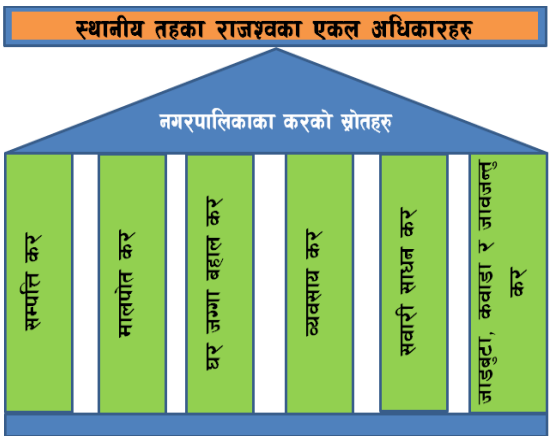

(क) गाँउपालिकाको एकल अधिकारः

अ) कर

- ***सम्पत्ति कर:*** आफ्नो क्षेत्रभित्रको घर तथा घरले ओगटेको जग्गाको क्षेत्रफल र अधिकतम सो क्षेत्रफल बराबरको थप घरजग्गामा (स्थाससंऐ)
- ***भूमिकर (मालपोत):*** सम्पत्ति कर लागेको घरजग्गा वाहेकको अन्य जग्गामा (स्थाससंऐ)
- ***घर जग्गा बहाल कर:*** कुनै व्यक्ति वा संस्थाले भवन, घर, पसल, ग्यारेज, गोदाम, टहरा, छप्पर, कारखाना, जग्गा वा पोखरी पूरै वा आंशिक तवरले बहालमा दिएकोमा (स्थाससंऐ)
- ***व्यवसाय कर:*** व्यापार, व्यवसाय वा सेवामा पूँजीगत लगानी र आर्थिक कारोबारको आधारमा (स्थाससंऐ)
- ***सवारी साधन कर:*** टाँगा, रिक्सा, अटोरिक्सा, इरिक्सामा (असविव्यऐ)
- ***जडिबुटी, कवाडी र जीवजन्तु कर:*** आफ्नो क्षेत्रभित्र ऊन, खोटो, जडीबुटी, बनकस (खर), कवाडी माल, जीवजन्तुको हाड, सीङ, प्वाँख, छालाको व्यवसायिक उपयोग गरे बापत (स्थाससंऐ)

आ) शुल्क

- बहाल बिटौरी शुल्क: आफुले निर्माण, रेखदेख वा सञ्चालन गरेको हाट, बजार वा पसल वा सरकारी जग्गामा बनेका संरचनाको उपयोग बापत (स्थाससंऐ)
- पार्किङ् शुल्क: आफ्नो क्षेत्रभित्र कुनै सवारीलाई पार्किङ्ग सेवा उपलब्ध गराए बापत । (स्थाससंऐ)

इ) सेवा शुल्क

- आफ्नो क्षेत्रभित्र सञ्चालनमा रहेका केवलकार, ट्रेकिङ्ग, कायकिङ्ग, बञ्जी जम्प, जिपफ्लायर, प्याराग्लाइडिङ्ग आदि मनोरञ्जन तथा साहसी खेलकुद सम्बन्धी सेवा वा व्यवसायमा । (स्थाससंऐ)
- आफूले निर्माण, संचालन वा व्यवस्थापन गरेका स्थानीय पुर्वाधार वा उपलब्ध गराएको देहायको सेवामा सेवामा (खानेपानी, विजुली, धारा, अतिथि गृह, धर्मशाला, पुस्तकालय, सभागृह, फोहरमैला व्यवस्थापन, सरसफाई, ढल निकास, सडक बत्ति, शौचालय, पार्क, पौडी पोखरी, ब्यायामशाला, पर्यटकीय स्थल, हाटवजार, पशु वधशाला, शवदाह गृह, धोविघाट, सडक, वसपार्क, पुल आदि) (स्थाससंऐ)
- अचल सम्पत्ति वा अन्य कुनै विषयको मूल्यांकन सेवा शुल्क (स्थाससंऐ)
- सिफारिस सम्बन्धी कुनै सेवा शुल्क (स्थाससंऐ) ।

ई) बिक्री गर्न सक्ने

- आफ्नो क्षेत्रभित्र वाताबरणीय प्रभाव मूल्यांकन तथा प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षणबाट तोकिएको परिमाणमा स्लेट, ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवा एबम् माटोजन्य वस्तु । (स्थाससंऐ)
- आफ्नो क्षेत्रभित्रको सार्वजनिक तथा ऐलानी जग्गामा रहेको काठ दाउरा, जराजुरी, दहत्तर बहत्तर आदि । (स्थाससंऐ)

उ) सामुदायिक वनबाट आय प्राप्त गर्ने

- सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिले वन पैदावार बिक्री तथा उपयोग सम्बन्धी आफ्नो वार्षिक कार्ययोजना बनाई नगरपालिकाबाट स्वीकृत गराउनु पर्ने । (स्थाससंऐ)
- वन पैदावारको बिक्री वापत प्राप्त हुने रकमको दश प्रतिशत रकम सम्बन्धित नगरपालिकाको सञ्चित कोषमा जम्मा गर्नुपर्ने । (स्थाससंऐ)

ऊ) प्रचलित कानून बमोजिम गर्ने सिफारिस, दर्ता, अनुमति, नवीकरण आदिको शुल्क तथा दस्तुर

- दर्ता, अनुमति तथा नवीकरण दस्तुर (स्थाससंऐ दफा ११ को घ को ७)
  - स्थानीय सहकारी संस्था
  - १०० वाट सम्मको एफएम रेडियो
  - घ वर्गको ठेक्का इजाजत
  - सामुदायिक, संस्थागत, गुठी, सहकारी विद्यालय
  - प्राविधिक शिक्षा तथा व्यवसायीक तालिम
  - मातृ भाषामा शिक्षा दिने विद्यालय
  - ट्युसन, कोचिङ्ग
  - औषधि पसल
  - परिवार नियोजन तथा मातृ शिशु कल्याण सम्बन्धी सेवा
  - ढुङ्गा, गिट्टी, वालुवा, माटो र स्लेट जस्ता वस्तुको सर्भेक्षण, उत्खनन तथा उपयोग
  - स्थानीय स्तरका व्यापारिक फर्म
  - स्थानीय तहका पत्र पत्रिका
  - जनरल अस्पताल, नर्सिङ्ग होम, निदान केन्द्र तथा अन्य स्वास्थ्य संस्था, क्लिनिक
  - स्थानीय स्तरका संघ संस्था
  - इन्टरनेट, टेली सेन्टर, केवुल तथा तार विहिन टेलिभिजन
  - लघु घरेलु तथा साना उद्योग (कार्य जिम्मेवारी मापदण्ड, २०७६ मा प्रदेशको अधिकारमा रहेको)
- नक्सा पास दस्तुर (स्थाससंऐ दफा ३३ को ४)
- दण्ड जरिवाना (असविब्यऐ)

(ख) प्रदेश तथा संघीय कानून अनुसार प्राप्त हुने (दफा ११ (४) :

- प्राकृतिक स्रोत साधन र सेवा शुल्क रोयल्टी
- खनिज पदार्थको उत्खनन् रोयल्टी
- सामुदायिक वनको संचालन व्यवस्थापनबाट प्राप्त रोयल्टी
- पानी घट्ट, कुलो पैनी जस्ता सेवाबाट प्राप्त रोयल्टी
- प्राकृतिक स्रोत साधन र सेवा शुल्क रोयल्टी

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनले स्थानीय तहहरूलाई प्रदान गरेको राजश्व अधिकार स्थानीय तहले आर्थिक ऐन मार्फत राजश्वको दर तथा संकलनका अन्य आधारहरूको निर्धारण गरी सङ्कलन गर्नु पर्दछ ।

तालिका ४ : प्राकृतिक श्रोतको रोयल्टी बाँडफाडँ (प्रतिशतमा)

क्र.सं.	श्रोतहरू	संघ	प्रदेश	स्थानीय तह
१	पर्वतारोहण	५०	२५	२५
२	विद्युत	५०	२५	२५
३	बन	५०	२५	२५
४	खानी तथा खनिज	५०	२५	२५
५	पानी तथा अन्य स्रोत	५०	२५	२५

स्रोत : अन्तरसरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४, अनुसूची ४

(ग) राजश्व बाँडफाँट (असविव्य, ऐन)

(अ) सवारी साधन करको दर प्रदेशले लगाउने र उठाउने । तर टाँगा, रिक्सा, अटोरिक्सा र विद्युतिय रिक्सामा सवारी साधन करको दर नगरपालिकाले लगाउने र उठाउने

(आ) घरजग्गा रजिश्ट्रेशन शुल्कको दर प्रदेशले लगाउने र नगरपालिकाले उठाउने ।

(इ) मनोरंजन करको दर प्रदेशले लगाउने र नगरपालिकाले उठाउने

(ई) विज्ञापन करको दर नगरपालिकाले लगाउने र उठाउने

- (आ), (इ) र (ई) बमोजिमको करवाट उठेको रकममध्ये ६० प्रतिशत रकम नगरपालिकाको संचित कोषमा जम्मा गरी ४० प्रतिशत रकम मासिक रुपमा प्रदेश सञ्चित कोषमा जम्मा गर्नु पर्ने ।
- (अ) बमोजिम प्रदेशले लगाएको र उठाएको सवारी साधन कर करबाट उठेको रकम ६० प्रतिशत रकम प्रदेश सरकारलाई र ४० प्रतिशत स्थानीय तहलाई बाँडफाँट गरिने ।

(उ) नेपाल सरकारले संकलन गरको मूल्य अभिवृद्धि कर र अन्तशुल्कबाट संकलन भएको रकमको १५ प्रतिशत स्थानीय विभाज्य कोषमा जम्मा हुने ।

- आयोगले निर्धारण गरेको आधार र ढाँचा बमोजिम बाँडफाँट हुने
- स्थानीय सञ्चित कोषमा मासिक रुपमा प्राप्त हुने

(ऊ) प्राकृतिक श्रोतबाट प्राप्त हुने रोयल्टिको बाँडफाँड आयोगको सिफारिसमा प्राकृतिक श्रोतको उपयोगबाट प्रभावित हुने स्थानीय तहलाई २५ प्रतिशत

- प्राकृतिक श्रोतबाट प्राप्त हुने रोयल्टी वार्षिक रुपमा प्राप्त हुने

राजश्व बाँडफाँट अन्तर्गत संघीय सरकारवाट सङ्कलन भएको मूल्य अभिवृद्धि कर, अन्तशुल्क तथा प्राकृतिक स्रोतवाट प्राप्त रोयल्टी रकमको माथि उल्लेख भए बमोजिमको हिस्सा स्थानीय तहहरू बीच बाँडफाँट हुने व्यवस्था छ । उक्त रकम संघीय सरकारले राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोगले निर्धारण गरेको प्रतिशतको आधारमा स्थानीय तहहरू बीच बाँडफाँड हुने ब्यवस्था छ ।

१) प्रदेश सरकारबाट गरिने बाँडफाँट

त्यसैगरी प्रदेश सरकारले सङ्कलन गरेको सवारी करवाट प्राप्त रकमको ४० प्रतिशत रकम पनि राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोगले निर्धारण गरेको प्रतिशतको आधारमा सम्वन्धित स्थानीय तहहरू बीच बाँडफाँट हुने ब्यवस्था छ । यसका अतिरिक्त स्थानीय तहवाट संकलन भएको कर तथा शुल्कको ४० प्रतिशत रकम सम्वन्धित प्रदेशलाई पठाउनु पर्ने ब्यवस्था छ ।

तालिका ५ : स्थानीय र प्रदेश तह वीचको राजश्व बाँडफाँड

क्र.सं.	करका क्षेत्रहरू	संकलन गर्ने तह	राजश्व बाँडफाँड (प्रतिशतमा)	
			प्रदेश	स्थानीय तह
१	सवारी साधन कर	प्रदेश	६०	४०
२	घरजग्गा रजिष्ट्रेशन शुल्क	स्थानीय	४०	६०
३	मनोरञ्जन कर	स्थानीय	४०	६०
४	विज्ञापन कर	स्थानीय	४०	६०

स्रोत : अन्तरसरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४

२) मूल्य अभिवृद्धि कर, अन्तशुल्क

अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ अनुसार मूल्य अभिवृद्धि कर र आन्तरिक उत्पादनबाट उठेको अन्त:शुल्क रकम मध्येबाट उठेको रकमलाई संघीय विभाज्य कोषमा राखी सो रकम मध्ये संघीय सरकारले ७० प्रतिशत, प्रदेशले १५ प्रतिशत र स्थानीय सरकारले १५ प्रतिशत बाडँफाँड गर्ने व्यवस्था रहेको छ ।

तालिका ६ : मूल्य अभिबृद्धि कर, अन्तशुल्कको बाँडफाँड

क्र.सं.	श्रोतहरू	संघ	प्रदेश	स्थानीय तह
१	मूल्य अभिवृद्धि कर (भ्याट)	७०	१५	१५
२	अन्तशुल्क	७०	१५	१५

स्रोत : अन्तरसरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४, परिच्छेद ३ (६)

(घ) अनुदान

संघीय तथा प्रदेश सरकारवाट प्रदान गरिने वित्तीय समानिकरण अनुदान राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोगले निर्धारण गरेको प्रतिशतको आधारमा स्थानीय तहहरू बीच बाँडफाँट हुने व्यवस्था छ। त्यसै गरी संघीय तथा प्रदेश सरकारले आयोगले तोकेको आधार बमोजिम सशर्त अनुदान प्रदान गर्ने व्यवस्था छ । समपूरक तथा विशेष अनुदानकोलागि स्थानीय तहहरूवाट प्राप्त हुने प्रस्ताव र अनुदान वितरण कार्यविधिको आधार संघीय तथा प्रदेश सरकारले अनुदान उपलब्ध गराउन सक्ने व्यवस्था रहेको छ।

- ***वित्तीय समानीकरण अनुदान:*** खर्चको आवश्यकता र राजश्वको क्षमताको आधारमा आयोगको सिफारिसमा संघ र प्रदेशबाट प्राप्त
- ***सशर्त अनुदान:*** कुनै योजना कार्यान्वयन गर्न आयोगले तोकेको आधारमा संघ र प्रदेशबाट प्राप्त
- ***समपूरक अनुदान:*** पूर्वाधार बिकास सम्बन्धि कुनै योजना कार्यान्वयन गर्न योजनाको कुल लागतको अनुपातका आधारमा संघ र प्रदेशबाट प्राप्त
- ***विशेष अनुदान:*** कुनै खास उद्देश्य र योजनाको लागि संघ र प्रदेशबाट

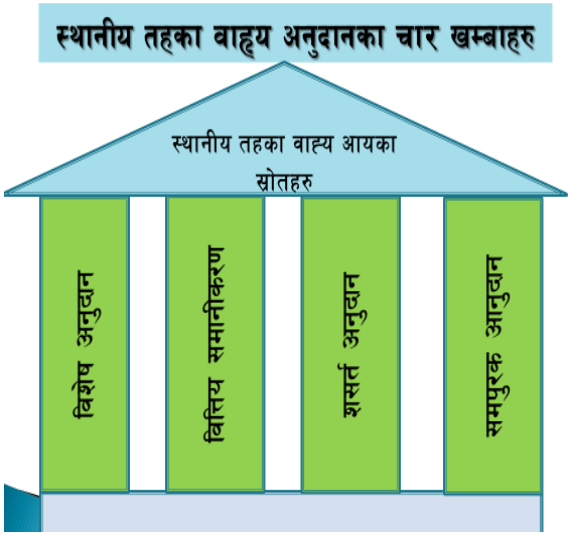

(ङ) वैदेशिक सहायता तथा आन्तरिक ऋण

- नेपाल सरकारको पूर्वस्वीकृति लिएर मात्र वैदेशिक अनुदान वा सहयोग लिन वा बैदेशिक अनुदान वा सहयोगमा योजना वा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्न गराउन सक्ने
- नेपाल सरकारको सहमति लिएरमात्र वित्त आयोगले सिफारिस गरेको सिमा भित्र आन्तरिक ऋण लिन सक्ने
- नेपाल सरकारसँग मनासिब कार्यका लागि ऋण लिन सक्ने

उपरोक्त व्यवस्थाहरूले स्थानीय तहलाई प्राप्त हुन सक्ने आयका स्रोतहरूलाई व्याख्या गरेको छ। स्थानीय तहले कानून बमोजिम वाहेक आफ्नो अधिकार क्षेत्रमा कुनै कर लगाउन, उठाउन र ऋण लिन नपाउने व्यवस्था हुनुका साथै निम्न अनुसारका थप व्यवस्थाहरू रहेका छन्।

- कर लगाउँदा राष्ट्रिय आर्थिक नीति, वस्तु तथा सेवाको ओसार पसार, पूँजी तथा श्रम बजार, छिमेकी प्रदेश तथा स्थानीय तहलाई प्रतिकूल असर नहुने गरी लगाउनु पर्ने (असविव्यऐ)
- कर नलाग्ने : कूटनीतिक नियोग, कूटनीतिज्ञ, वैदेशिक ऋण वा सहायताबाट संचालित परियोजनावाट हुने पैठारी, सामुहिक वा संयुक्त आवासको बिक्री नभएको स्टक, सामुहिक आवासको सार्वजनिक उपयोगको क्षेत्र (स्थाससंऐ)

- सेवा शुल्क असुली कार्य आफै वा व्यवस्थापन करार वा सार्वजनिक निजी साझेदारीवाट गर्न सक्ने (स्थाससंऐ)
- गैर करको दर निर्धारण गर्दा वस्तु वा सेवाको लागत, सञ्चालन र सम्भार खर्चलाई आधार मान्नु पर्ने (असविव्यऐ)
- कर वा गैर कर राजश्वको प्रस्ताव तयार गर्दा वा भैरहेको कर वा गैर कर राजश्वमा परिवर्तन गर्नुपर्दा त्यसको आवश्यकता, औचित्य तथा तथा त्यसबाट पार्ने प्रभाव समेत उल्लेख गर्नु पर्ने (असविव्यऐ)
- राजश्व प्रस्ताव तयार गर्दा त्यस्तै विषयमा नेपाल सरकार, अन्य प्रदेश वा स्थानीय तहले लगाएका कर वा गैर कर र त्यसको दरसँग यथासम्भव तारतम्यता हुने गरी गर्ने (असविव्यऐ) ।

३.२ आन्तरिक आय परिचालनको वर्तमान अवस्था

नगरपालिकाको आन्तरिक आय सम्भाव्यता थाहा पाउनको लागि हालको कानुनी प्रावधान अनुसार नगरपालिकालाई उपलब्ध आय शिर्षकहरूको परिचालन कसरी गरिएको छ भनी जान्नु उपयुक्त हुन आउँछ। नगरपालिकाले उपरोक्त आय शिर्षकहरू मध्ये कतिवटामा असुली गरिरहेको, कतिवटामा संकलनको निर्णय मात्र गरेको र भएका शिर्षक मध्ये कतिवटामा दर र दायरा वढाउन सकिने र कतिवटा शिर्षक परिचालन गर्न सकिने हो भनी नगरपालिकाका पदाधिकारीहरूसँगको छलफलबाट यथार्थ अवस्था झल्काउन कोशिस गरिएको छ।

तालिका ७ : आन्तरिक आय संकलनको विद्यमान अवस्था विवरण

आय शीर्षकहरू	सम्भावना (भएको/नभएको)	बैठकबाट दर निर्धारण (भएको/नभएको)	पालिकाबाट संकलन (भएको/नभएको)
क) कर राजस्व			
मालपोत वा भूमिकर	भएको	भएको	भएको
सम्पत्तिकर	भएको	भएको	भएको
व्यवसाय कर	भएको	भएको	भएको
बिटौरी कर	नभएको	नभएको	नभएको
बहाल कर	भएको	भएको	भएको
विज्ञापन कर	भएको	भएको	भएको
व्यवसायिक भिडियो कर	नभएको	नभएको	नभएको
मनोरञ्जन कर	नभएको	नभएको	नभएको
(ख) गैर कर राजश्व	नभएको	नभएको	नभएको
सवारी पार्किङ्ग शुल्क	नभएको	नभएको	नभएको
खानेपानी महशुल	नभएको	नभएको	नभएको
पर्यटन सेवा शुल्क	नभएको	नभएको	नभएको
फोहरमैला व्यवस्थपन शुल्क	भएको	भएको	भएको
ढल निकास सेवा शुल्क	नभएको	नभएको	नभएको
सार्वजनिक शौचालय सेवा शुल्क	नभएको	नभएको	नभएको
हाटवजार सेवा शुल्क	भएको	भएको	भएको
अचल सम्पत्ति मूल्यांकन शुल्क	भएको	भएको	भएको
दर्ता तथा नविकरण दस्तुर	भएको	भएको	भएको

आय शीर्षकहरू	सम्भावना (भएको/नभएको)	बैठकबाट दर निर्धारण (भएको/नभएको)	पालिकाबाट संकलन (भएको/नभएको)
नक्सापास दस्तुर	भएको	भएको	भएको
सिफारिस तथा बक्सौनी दस्तुर	भएको	भएको	भएको
नाता प्रमाणित दस्तुर	भएको	भएको	भएको
अन्य प्रमाणित दस्तुर	भएको	भएको	भएको
सार्वजनिक निजी साझदारी	नभएको	नभएको	नभएको
अन्य स्रोत परिचालन (नक्सा फाराम, फोटोकपी, प्रोफाईल, घरनम्वर आदि विक्रि)	नभएको	नभएको	नभएको
भाडा तथा वहाल	भएको	भएको	भएको
मेसिन तथा औजार भाडा	नभएको	नभएको	नभएको
सभागृह भाडा	नभएको	नभएको	नभएको
ताल, पोखरी तथा जग्गा भाडा	नभएको	नभएको	नभएको
दण्ड जरिवाना	भएको	भएको	भएको

३.३ आन्तरिक आय संकलनको प्रमुख क्षेत्र र सम्भावना विश्लेषण

३.३.१ स्थानीय कर राजश्व

यस भागमा नगरपालिकाको आन्तरिक आय संकलनका प्रमुख क्षेत्रहरू परिचालनको विद्यमान अवस्था, सम्भावनाको शीर्षकगत रुपमा विश्लेषण गर्दै प्रभावकारी परिचालनका उपायहरूको खोजी गरिएको छ ।

३.१.३ कर राजश्व

(क) सम्पत्ति कर

विद्यमान अवस्था :

स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को संशोधन अनुसार स्थानीय तहले आफ्नो क्षेत्रभित्रको घर र जग्गामा सम्पत्ति कर लगाउन पाउने व्यवस्था गरेको छ । यसरी सम्पत्ति कर लगाउँदा घर र सो घरले चर्चेको जग्गामा सम्पत्ति कर लगाई बाँकी जग्गा र घर नभएका अन्य जग्गामा भूमीकर (मालपोत) लगाउनु पर्ने व्यवस्था गरेको छ । **"घरले चर्चेको जग्गा"** भन्नाले घरले ओगटेको जग्गाको क्षेत्रफल र अधिकतम सो क्षेत्रफल बराबरको थप जग्गासम्म पर्नेछ । घर जग्गामा सम्पत्ति कर लगाउँदा घर जग्गाको मूल्यांकनका आधारहरू देहाय बमोजिम हुनेछन :

(क) घर र घरजग्गाको आकार, प्रकार, बनौट र उपयोगको अवस्था,

(ख) घर र घरजग्गाको चलनचल्तीको मूल्य र घरको ह्रास मूल्य,

(ग) घर र घरजग्गाको व्यापारिक वा आवासीय उपयोगको अवस्था

(घ) सम्पत्ति करको दर निर्धारण गर्दा नागरिकको जीवनस्तर, आर्थिकस्तर र कर तिर्न सक्ने क्षमताका आधारमा गर्नुपर्नेछ ।

यस व्यवस्था अनुसार नगरपालिकाले आर्थिक ऐनमा नगरपालिकाको क्षेत्रभित्र कुनैपनि व्यक्तिको स्वामित्वमा रहेको सम्पूर्ण घर र जग्गाको एकिकृत रुपमा हिसाब गरी मुल्यांकनका आधारमा सम्पत्ति कर लगाउँदै आएको छ । आर्थिक

ऐनमा सम्पत्ति मूल्याङ्कनको दर (आधार) निर्धारण गरेको छ तर करका दरहरू उल्लेख गरिएको छैन । नगरपालिकाले सम्पत्ति कर सम्बन्धी कार्यविधि तयार पारेर सम्पत्ति कर सम्बन्धी दर निर्धारण गरी घर र घरले चर्चेको जग्गाको मूल्याङ्कन दर र घर तथा संरचना ह्रासकट्टी समेत मूल्याङ्कन दर निर्धारण गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

संभाव्यता :

तालिका ८ : सम्पत्ति कर सम्बन्धी सम्भाव्यता विश्लेषण

सम्पत्ती मूल्य विवरण	करदाता संख्या (अनुमानित)	औसत करको दर	सम्भाव्य संकलन (रु.)
रु. ३० लाख सम्म	१५००	१५०	२२५०००
रु. ३० लाख १ देखि ५० लाख सम्म	१३००	१५०	१९५०००
रु. ५० लाख १ देखि १ करोड सम्म	१२५०	२५०	३१२५००
रु. १ करोड १ देखि २ करोड सम्म	१०००	३५०	३५००००
रु.२ करोड १ देखि ३ करोड सम्म	९००	४००	३६००००
रु. ३ करोड १ देखि ५ करोड सम्म	८००	५००	४०००००
रु. ५ करोड १ देखि १० करोड सम्म	५००	७००	३५००००
रु. १० करोड १ देखि १५ करोड सम्म	४००	८००	३२००००
रु. १५ करोड भन्दा माथि	५०	१०००	५००००
जम्मा	**७७००**		**२५६२५००**

सुझावहरू

- जग्गालाई मालपोतको न्युनतम दर सँग सामञ्जन्यता हुने गरी मूल्याङन गरी सम्पत्ति करको दरलाई नगरवासीको कर तिर्न सक्ने क्षमताको आधारमा निर्धारण गर्ने
- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ अनुसार सम्पत्ति कर संकलन गरी बाँकी जग्गामा मालपोत संकलन गर्ने गरी कार्यविधि तयार पारी लागु गर्नुपर्ने
- करदाताको पहिचान गरी विवरण अद्यावधिक गर्ने

(ख) मालपोत वा भूमि कर

विद्यमान अवस्था :

यस नगरपालिकाले मालपोत संकलन गरेको छैन । स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ को संशोधनले घर र भौतिक संरचना र चर्चेको दोब्बर सम्मको जग्गामा सम्पत्ति कर तथा बाँकी जग्गामा भुमिकर (मालपोत) लगाउन सक्ने व्यवस्था गरेको छ ।

संभाव्यता :

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनमा व्यवस्था गरे अनुसार घर तथा संरचनाले चर्चेको भन्दा बाहेकको जग्गामा भूमि कर (मालपोत) करको संभाव्यता अनुमान गरिएको छ । नगर वस्तुस्थिति विवरण अनुसार यस नगरपालिकामा ७७०० करदाताको जग्गा मात्र भएको र सम्पत्ति कर लगाई बाँकी जग्गामा मालपोत लगाउने प्रावधान अनुसार ७७०० करदाता मालपोत करको दायरामा पनि आउने अनुमान गरिएको छ । कूल भूमिकर योग्य जग्गालाई सडकले

छोएको तथा बजार क्षेत्र, आवास क्षेत्र र कृषि क्षेत्र खेत, कृषि क्षेत्र बारी गरी ४ क्षेत्रमा वर्गीकरण गरी जग्गाको मूल्य र उपयोगको आधारमा दर निर्धारण गर्दा भूमिकरको संभावना देहायअनुसार रहेको देखिन्छ ।

तालिका ९ : मालपोत कर सम्बन्धी सम्भाव्यता विश्लेषण

जग्गा विवरण	करदाता संख्या (अनुमानित)	क्षेत्रफल रोपनी	करको दर (रु. प्रति रोपनी	सम्भाव्य संकलन रु. हजारमा
सडकले छोएको तथा बजार क्षेत्र	१२००	४८००	८०	३८४०००
आवास क्षेत्र	१५००	६०००	६५	३९००००
कृषि क्षेत्र खेत	३५००	१४०००	५५	७७००००
कृषि क्षेत्र पाखो	२८००	११२००	५०	५६००००
जम्मा	**९०००**	**३६०००**	**६३**	**२१०४०००**

सुझावहरू

- मालपोतको दर निर्धारण गर्दा जग्गाको क्षेत्रफल र मुल्यांकनको आधारमा गर्ने
- बाटोले छोएको र नछोएको पत्ता लगाउन बाटोको लगत कट्टा गरी भु सूचना प्रणालीमा आवद्ध गर्ने
- मालपोत संकलन कार्यविधि निर्माण गरी लागु गर्नुपर्ने

(ग) घरजग्गा बहाल कर

विद्यमान अवस्था:

नगरपालिकाले आर्थिक ऐन २०७७ मा नगरपालिका क्षेत्रभित्रको कुनै व्यक्ति वा संस्थाले भवन, घर, पसल, ग्यारेज, गोदाम, टहरा, छप्पर, जग्गा वा पोखरी पूरै वा आशिंक रुपमा बहालमा दिइएमा बहाल रकममा अनुसूची ३ अनुसार बहाल लगाई असुल उपर गरिनेछ भनी उल्लेख गरिएता पनि आर्थिक ऐनको अनुसूची ३ मा उल्लेख गरिएको भनेता पनि यसको दर अनुसूची १२ मा बहाल करको १० प्रतिशत तोकिएको छ ।

संभावना:

नगरपालिकाको वस्तुस्थिति विवरण अनुसार व्यक्तिगत प्रयोजनको लागि भाडामा दिने परिवार १०० र व्यवसायिक प्रयोजनको लागि ४० जना रहेको अनुमान गर्न सकिन्छ । व्यवसायिक प्रयोजनको लागि भाडामा दिंदा बहाल रकमको १० प्रतिशत र व्यक्तिगत प्रयोजनको लागि भाडामा दिंदा ५ प्रतिशत दर कायम गर्दा संकलन हुनसक्ने रकम देहायको तालिकामा दिइएको छ ।

तालिका १० : घरबहाल कर सम्बन्धी सम्भाव्यता विश्लेषण

क्र. सं.	प्रयोजनका आधारमा बहाल लिने करदाता	बहालमा भएको घरजग्गा संख्या	औसत मासिक भाडा रकम	जम्मा वार्षिक भाडा असुली	प्रस्तावित कर को दर	घर बहाल कर
		(क)	(ख)	(ग)	(घ)	(ङ)
		अनुमानित	अनुमानित	क X ख X १२	प्रतिशत	ग को १० प्रतिशत

१	अडिट गर्ने संस्थागत प्रयोजनले व्यवसायीक फर्म, वित्तिय तथा सार्वजनिक संस्थाहरूलाई वहालमा लगाउने (औसत मासिक रु. १२००० भाडा आर्जन गर्ने)	१२००	१२,०००	१७२,८००,०००	१०	१७,२८०,०००
२	घरयासी प्रयोजनले बहालमा लगाउने (औसत मासिक रु. ६००० भाडा आर्जन गर्ने)	५००	६०००	३६,०००,०००	१०	३,६००,०००
	जम्मा	**१,७००**		**२०८,८००,०००**		**२०,८८०,०००**

सुझावहरू

- घर जग्गा बहाल असुलीको कार्यविधि निर्माण गर्ने
- बहालमा लगाइएको जग्गा तथा घरको लगत संकलन गर्ने
- घरजग्गा बहाल रकम मूल्याङ्कन गर्न घर तथा संरचनाको प्रकार र स्थानको आधारमा प्रति वर्गफिटको दरले बहाल मूल्य निर्धारण गर्ने र सो बमोजिम बहाल रकम निर्धारण गरी कर संकलन गर्ने

(घ) व्यवसाय कर

विद्यमान अवस्थाः

नगरपालिकाले आर्थिक ऐनमा नगर क्षेत्रभित्र व्यापार, व्यवसाय वा सेवामा पूँजीगत लगानी र आर्थिक कारोबारका आधारमा व्यवसाय कर लगाई असुल उपर गरिने व्यवस्था गरेको छ। आर्थिक ऐनमा व्यवसाय करको दर निर्धारण गरिएको छ।

संभावनाः

क.सं.	व्यवसायको किसिम	संख्या	औषत दर	जम्मा रकम
१	सिलाई कटाई, टेलर्स तथा कपडा पसल	४९	१५००	७३५००
२	सुन चाँदी पसल	१३	५०००	६५०००
३	भांडा पसल	४	२०००	८०००
४	होटल रेष्टुरेण्ट तथा खाजा घर	३७	१२००	४४४००
५	फेन्सी पसल	६६	२०००	१३२०००
६	क्लिनिक तथा औषधि	९	४०००	३६०००
७	तरकारी तथा फलफूल पसल	११	१०००	११०००
८	इलेक्टोनिक्स	४	१०००	४०००
९	माछा मासु पसल	१८	२०००	३६०००
१०	बोर्डिङ स्कूल	४	३०००	१२०००
११	जुत्ता पसल	४	२०००	८०००
१२	फोटो स्टुडियो	१	२०००	२०००
१३	फर्निचर	१६	१००००	१६००००
१४	किराना पसल	२११	२०००	४२२०००
१५	अटो वर्कसप	२७	२००००	५४००००
१६	राइस मील	२९	२५००	७२५००
१७	घडी रेडियो, टिभी मर्मत	२३	२०००	४६०००
१८	मसला उद्योग	२	५००	१०००

क्र.सं.	व्यवसायको किसिम	संख्या	औषत दर	जम्मा रकम
१९	खोज अनुसन्धान केन्द्र	२	१०००	२०००
२०	खाजा घर तथा चिया पसल	२३५	१००००	२३५००००
२१	ढुवानी सेवा	२	१०००	२०००
२२	ग्याँस डिलर तथा उद्योग	३	४०००००	१२०००००
२३	निर्माण व्यवसायी तथा सप्लायर्स	५३	25000	१३२५०००
२४	पुस्तक तथा फोटोकपि	९	१५००	१३५००
२५	सहकारी	११	३०००	३३०००
२६	बैंक	२	१००००	२००००
२७	भेटरिनरी	१०	५०००	५००००
२८	एग्रोभेट	१५	५०००	७५०००
२९	बाखा फर्म	७	८००	५६००
३०	गाई तथा पशु फर्म	१५	२०००	३००००
३१	व्यवसायिक तरकारी तथा कृषि फर्म	६९	५००	३४५००
३२	दाना उद्योग	२	२५०००	५००००
३३	कुखुरापालन	७८	२०००	१५६०००
३४	सैलुन	१८	१०००	१८०००
३५	डेरी	७	२०००	१४०००
३६	बंगुर फर्म	१	१५००	१५००
३७	इट्टा उद्योग	२७	५०००००	१३५०००००
३८	केबल टि.भी.	१	१०००	१०००
३९	पेटोल पम्प	४	५००००	२०००००
४०	बेकरी उद्योग	५	२०००	१००००
४१	व्याग उद्योग	१	१०००	१०००
४२	ढाका उद्योग	१	१०००	१०००
४३	मदिरा उद्योग	२	400000	८०००००
४४	मिठाई पसल	५	१०००	५०००
४५	पाइप, प्लाष्टिक उत्पादन	२	२५०००	५००००
४६	ह्याचरी	१	३५०००	३५०००
४७	ह्याण्डीक्राफ्ट	१	१०००	१०००
४८	पान पसल	१	५००	५००
४९	सिमेन्ट उद्योग	३	५०००००	१५०००००
५०	माछापालन	१	२०००	२०००
	जम्मा			२३१६००००

सुझावहरू

- नगरपालिका क्षेत्रमा व्यवसाय गर्नका लागि नगरकार्यपालिकाबाट व्यवसाय संचालन इजाजत लिनुपर्ने व्यवस्था गर्न धुनीवेशी उद्योग वाणिज्यसंग सहकार्य तथा समन्वय गर्ने
- व्यवसाय कर संकलनको लागि वर्षमा १ पटक व्यवसाय कर संकलन अभियान सञ्चालन गर्ने

- व्यवसायीहरूले कर चुक्ता प्रमाणपत्र लिंदा व्यवसाय नवीकरण गरेको प्रमाण अनिवार्य रुपमा पेश गर्नुपर्ने नीति निर्माण गरी आन्तरिक राजश्व कार्यालय, घरेलु तथा साना उद्योग कार्यालय तथा उद्योग वाणिज्य संघ कार्यालयसंग सहकार्य गर्ने

(च) विज्ञापन कर

विद्यमान अवस्थाः

नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्रका सडक, चोक, सार्वजनिक स्थलमा राखिने होर्डिङ बोर्ड, साइन बोर्ड, डिजिटल बोर्ड, ग्लो बोर्ड र स्टल आदिमा विज्ञापन कर लगाउन सक्ने व्यवस्था छ । संघीय कानून अनुसार यो प्रदेश सरकारसँग बाँडफाँड हुने कर हो । यसबाट संकलित कूल राजश्व मध्ये ४० प्रतिशत राजश्व प्रदेश संचित कोषमा जम्मा गर्नु पर्दछ ।

संभावनाः

नगरपालिकामा सूचीकृत कम्पनी तथा छलफलको आधारमा नगर क्षेत्र भित्र विभिन्न स्थानमा गरी करिब २८० वटा विभिन्न विज्ञापनका सामग्री राखिएको अनुमान गरिएको छ । सोही अनुमानका आधारमा विश्लेषण गरी विज्ञापन करको देहायअनुसार सम्भाव्यता एकिन गरिएको छ :

तालिका ११ : विज्ञापन कर सम्बन्धी सम्भाव्यता विश्लेषण

विज्ञापन सामाग्री	विज्ञापन सामाग्रीको साइज अनुसार संख्या				औषत दर प्रति गोटा (रु.)	संभाव्य रकम (रु.)
	ठूला	मध्यम	साना	जम्मा		
होर्डिङ वोर्ड, ग्लोब वोर्ड	६०	७५	१५०	२८५	२०००	५७००००
भित्तेलेखन	५०	४०	७०	१६०	५००	८००००
फ्लेक्स व्यानर	६०	४०	८०	१८०	७००	१२६०००
जम्मा	**१७०**	**१५५**	**३००**	**६२५**	**३२००**	**७७६०००**
					६०%	**४६५६००**

सुझावहरू

- विज्ञापन सामग्री तथा प्रयोग भएका स्थानका सन्दर्भमा तथ्याकंन संकलन गर्ने
- संकलित विवरण अनुसार विज्ञापनको करको दर निर्धारण गर्ने
- न्युनतम संकलन हुन सक्ने गरी ठेक्का अंक गणना गर्ने र ठेक्का दिने

३.१.४ गैर कर राजश्व

(क) ढुंङ्गा, गिट्टी, बालुवा तथा माटोजन्य वस्तु बिक्री

विद्यमान अवस्था :

केही नेपाल ऐन संशोधन गर्ने ऐन, २०७५ ले स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७५ को दफा ६२ क थप गरी नगरपालिका तथा गाउँपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्र वातावरणीय अध्ययन तथा परीक्षणबाट तोकिएको परिमाणमा स्लेट, ढुंगा, गिट्टी, बालुवा एवम् माटोजन्य वस्तु बिक्री गर्न सक्ने प्रावधान राखेको छ । स्थानीय सरकार संचालन ऐनमा भएको यस संशोधनसँगै यस शीर्षकको राजश्व स्थानीय तहको एकल अधिकार क्षेत्रभित्र पर्दछ । नेपाल सरकारबाट जारी ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवा उत्खनन, विक्री तथा व्यस्थापन सम्बन्धी मापदण्ड, २०७७ ले स्लेट, ढुंगा,

गिट्टी, बालुवा एवम् माटोजन्य वस्तुको बिक्रीबाट संकलित राजश्व मध्ये ६० प्रतिशत स्थानीय संचित कोषमा र ४० प्रतिशत प्रदेश संचित कोषमा जम्मा गर्नु पर्ने व्यवस्था गरेको छ । तर सो अनुसार ऐनमा संशोधन भई नसकेको अवस्था छ ।

विद्यमान कानुनी व्यवस्था अनुसार वातावरण संरक्षण ऐन २०७६ र नियमावली २०७७ को व्यवस्था अनुसार संक्षिप्त वातावरण अध्ययन, प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण र वातवरणीय प्रभाव मूल्याकंनको समेत व्यवस्था गरिएको छ र सो अनुसार अध्ययनको सिफारिसका आधारमा बिक्री दर निर्धारण गरी नगरपालिकाले ढुंगा, गिट्टी, बालुवा, भरान बिक्री गर्न सक्ने कानूनी व्यवस्था रहेको छ ।

संभावना:

यस शिर्षकबाट ५० लाख संकलन हुने अनुमान गरिएको छ ।

(ग) नक्सा पास दस्तुर

विद्यमान अवस्था :

स्थानीय सरकारले आफ्नो क्षेत्र भित्र नयाँ घर तथा भवन निर्माण गर्दा वस्ती विकास तथा भवन निर्माण आधारभूत मापदण्ड २०७२ र स्थानीय सरकारले निर्माण गरेको भवन निर्माण मापदण्ड अनुसार नक्सा पास गर्नुपर्ने व्यवस्था गरेको छ । यो नियम लागु हुनु पूर्व निर्माण भएका भवनको अभिलेखिकरण वापत दस्तुर लिन सक्ने कानूनी व्यवस्था रहेको छ ।

सम्भावना:

तालिका १२ : नक्सा पास दस्तुरको सम्भाव्यता विश्लेषण

भवनको किसिम र बनोट	आगामी आ.व.को अनुमान	प्रति घन फिट (रु)	औषत क्षेत्रफल	कूल संभाव्य रकम (रु.)
ख) आर.सि.सि.फ्रेम स्टक्चर	३०	१०	३०००	९०००००
सिमेन्ट जोडाईमा ईटा वा ढुङ्गाको गाह्रो आर सि सि छाना	२०	१०	२५००	५०००००
माटोको जोडाइमा ढुङ्गाको गाह्रो वा ईटाको गारो जस्ता/टायलको छाना	३०	८	१०००	२४००००
माटोको जोडाईमा ईटा वा ढुङ्गाको गारो जस्ता/टायलको छाना	२०	६	१०००	१२००००
सिमेन्ट जोडाईमा इट्टा वा ढुगांको गारोमा जस्ता/टायलको छाना	१०	४	१०००	४००००
निर्माण सम्पन्न	५०	१०००	०	५००००
अभिलेखीकरण	२००	५००		१०००००
जम्मा	**३६०**		**३०००**	१९५००००

(घ) व्यवसाय रजिष्ट्रेशन दस्तुर (दर्ता तथा अनुमति दस्तुर)

विद्यमान अवस्था :

स्थानीय सरकारले एफएम रेडियो संचालन, घ वर्गको निर्माण व्यवसाय इजाजत पत्र, विद्यालय स्थापना, स्थानीय स्तरका ब्यापारिक फर्म, सहकारी, प्राविधिक शिक्षा तथा व्यवसायिक तालिम, ट्युसन, कोचिङ, औषधि पसल, प्लटिङ्ग, ढुङ्गा, गिट्टी, वालुवा, नुन, माटो, खरीढुङ्गा, स्लेटजस्ता वस्तुको सर्भेक्षण, उत्खनन् तथा उपयोग आदि कार्य गर्नको लागि अनुमति दिन र सो बापत दस्तुर संकलन गर्न सक्ने प्रावधान छ ।

सम्भावनाः

नगरपालिका क्षेत्रमा संचालनमा रहेका स्थानीय स्तरका ब्यापारिक फर्म, "घ" वर्गको निर्माण इजाजत पत्र, सहकारी, फार्मेसी, निजी विद्यालय, तालिम प्रदायक संस्था, व्यावसायिक फर्म, सहकारी आदि अनुमति प्रमाणपत्र दिई नियमित गर्नुपर्ने तथा नयाँ संचालनमा आउन चाहनेलाई इजाजत दिने कानूनी व्यवस्था रहेको छ । त्यस्ता संस्थाहरूलाई दर्ता तथा अनुमति प्रदान गर्दा व्यवसाय रजिष्ट्रेशन दस्तुर संकलनको संभावना देहाय अनुसार रहेको देखिन्छ ।

तालिका १३ : व्यवसाय रजिष्ट्रेशन दस्तुरको सम्भाव्यता विश्लेषण

क्र.सं.	व्यवसायको प्रकार	संख्या	औषत दर	कूल संभावना रकम (रु.)
१	घ वर्गका निर्माण व्यवसाय	१५	३००००	४५००००
२	फार्मेसी, निजी विद्यालय, तालिम प्रदायक संस्था	२५	१०००	२५०००
३	स्थानीय व्यवसायिक फर्म	३५	३५००	१२२५००
४	सहकारी	२०	१०००	२००००
	जम्मा	**९५**		**६१७५००**

सुझावहरू

- यसमा एफएम, रेडियो, विद्यालय स्थापना, व्यापारिक फर्म, सहकारी, प्राविधिक शिक्षा तथा व्यवसायिक तालिम, ट्युशन, कोचिङ, औषधी पसल, प्लटिङ, ढुँगा गिट्टी सर्वक्षण, उत्खनन्, उपयोग गरे वापतको अनुमति दिन र दस्तुर संकलन गर्न सक्ने ।
- आर्थिक ऐनमै दर्ता अनुमति दस्तुर दर निर्धारण गरी संकलन गर्ने
- अनुमति नलिई सञ्चालन गरेमा दण्ड जरिवानाको व्यवस्था गर्ने
- डकर्मी, सिकर्मी, कालिगड, मिस्त्री, इलेक्ट्रिशियन सीपमुक्त पेशाका लाइसेन्स प्रणाली लागू गरी लाइसेन्स प्राप्त व्यक्तिले मात्र कार्य गर्न पाउने भएमा योगको गुणस्तर बढाउने र यसबाट पटके दस्तुर बढ्ने

(ङ) सेवा शुल्क

१ सम्पत्ति तथा आयश्रोत मूल्याङ्कन सेवा शुल्क (अन्य प्रशासनिक सेवा शुल्क)

विद्यमान अवस्था :

नगरपालिकाले कानून बमोजिम घर, जग्गा लगायत अन्य अचल सम्पत्ति र आयस्रोत मूल्याङ्कन गरी दिए वापत मूल्याङ्कन सेवा शुल्क लिन पाउने व्यवस्था गरेको छ । सो व्यवस्था अनुसार नगरपालिकाले आर्थिक ऐन २०७७ मा सम्पत्ति र आयश्रोत मूल्याङ्कन सेवा शुल्कको दर निर्धारण गरेको छ ।

संभावना :

(छ) सिफारिस तथा प्रमाणित दस्तुर

विद्यमान अवस्थाः

नगरपालिकाले विभिन्न किसिमका सिफारिस तथा प्रमाणित दस्तुरको दर आर्थिक ऐन मार्फत निर्धारण गरी कार्यपालिकाको कार्यालय तथा वडावाट संकलन गरी आएको छ ।

सम्भावनाः

तालिका १४ : सिफारिस तथा प्रमाणित दस्तुरको सम्भाव्यता विश्लेषण

क्र.सं.	सिफारिश प्रमाणीकरणको विवरण	आगामी आ.व.को अनुमान	औषत दर (रु. प्रति शिफारिस)	कूल संभावना रकम (रु.)
१	सिफारिश दस्तुर	५०००	५००	२५०००००
२	घटना दर्ता दस्तुर	६००	२००	१२००००
३	नाता प्रमाणित दस्तुर	१०००	३००	३०००००
४	अन्य दस्तुर	२५०	३००	७५०००
	जम्मा	६८५०	**३२५**	**२९९५०००**

परिच्छेद-चार : आय संकलनको संस्थागत क्षमता तथा संकलन अवस्था

४.१ राजश्व परिचालन सम्बन्धी नीति

- राजस्व सुधार कार्ययोजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याईनेछ ।
- राजस्व संकलन कार्यलाई थप प्रभावकारी बनाउन प्रत्येक वडामा घुम्ती टोली गठन गरी परिचालन गरिनेछ ।
- राजस्व संकलन कार्यमा संलग्न नगरकार्यपालिकाको कार्यालय र वडा कार्यालयहरूमा कार्यरत कर्मचारीलाई आवश्यक तालिमको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- करको दायरामा आएका तर व्यवसाय दर्ता प्रमाणपत्र नलिएका व्यवसायीहरूलाई प्रमाणपत्र प्रदान गर्ने कार्यलाई प्राथमिकता दिइने छ ।
- चालु आगामी आ.व. २०७८/०७९ मा नगर क्षेत्र भित्र रहेका सडकहरूको सुधार गरी अटो रिक्सा, जीप, आदीलाई नगरस्तरीय सडकको उपयोग गरे यस्ता सवारी साधनहरूलाई करको दायरामा ल्याई थप रकम संकलन गरिने छ ।
- करदाता उत्प्रेरणा अन्तर्गत सबै भन्दा बढी कर बुझाउने करदातालाई सम्मान गर्ने कार्यक्रम यसै आर्थिक बर्षदेखी सञ्चालन गरीनेछ ।
- उद्योगी व्यवसायीहरूले आ.व. २०७७/७८ सम्मको तिर्न बाँकी बक्यौता कर २०७८ पौष मसान्त भित्र भुक्तानी गरेमा प्रेत्साहन स्वरुप बक्यौता रकममा लाग्ने हर्जना मिनाह गरिने छ ।
- विगतका आ.ब हरूमा तोकिए अनुसारको कर रकम बक्यौता नभएका उद्योगी व्यवसायीहरूले आ.व २०७८/७९ का लागि तोकिएको ५० हजार सम्म कर रकम पौष मसान्त भित्र एकमुष्ठ चुक्ता गर्न चाहेमा र सोही आ.वको लागि १ लाख रुपैया भन्दा वढी कर रकम निधारण भएका उद्योगी व्यवसायीले प्रत्येक चौमासिक अवधिमा विभाजन गरि भुत्तानी गर्न चाहेमा वार्षिक कर रकमलाई विभाजन गरि प्रति चौमासिक अवधिमा हुन आउने रकममा १० प्रतिशतका दरले छुट दिने व्यवस्था मिलाईने छ ।
- ठेक्का मार्फत संकलन हुने कर रकम ठेक्का सकारकर्ताले अग्रिम रुपमा सम्झौताको समयमा वुझाएमा १० प्रतिशत छुट दिने .

४.२ आय संकलनको संस्थागत क्षमता

४.३ आन्तरिक आय परिचालन

नगरपालिकाको विगत तीन आर्थिक बर्षको यथार्थ आय, चालु आ.व. २०७७/७८ को संशोधित अनुमान र चैत्र मसान्तसम्मको संकलित आयलाई तुलनात्मक रुपमा तलको तालिकामा देखाईएको छ । गत ३ आ.व.को यथार्थ आयको आधारमा वृद्धि दर पत्ता लगाइएको छ ।

तालिका १५ : ३ आ.व.को यथार्थ र चालू आ.व.को अनूमान र प्राप्ति(रु.०००)

क्र.सं	विवरण	२०७४/७५ यथार्थ	२०७५/७६ यथार्थ	२०७६/७७ यथार्थ	वृद्धि दर	२०७७/७८	
						अनुमान	असार मसान्त सम्मको
क)	कर तथा गैर कर राजश्व	१६,२५४	५०,१७०	२९,८७८	३६	८२,३९४	२५,७९७

क्र.सं	विवरण	२०७४/७५ यथार्थ	२०७५/७६ यथार्थ	२०७६/७७ यथार्थ	वृद्धि दर	२०७७/७८	
						अनुमान	असार मसान्त सम्मको
१	**कर**	**११,५०४**	**१७,२९०**	**१४,९७१**	**१४**	**७४,७९४**	**१९,५५४**
११३१३	सम्पत्ति कर	१,४९४	७६	५५९	**-३९**	२,५००	८१५
११३१४	भूमी कर (मालपोत)	१,०००	१,१३९	७९९	**-११**	२,०००	८३०
११३२१	घर बहाल कर	१०	१,१३७	३,४६४	**१,७६१**	१,०००	२,१००
११४५१	सवारी साधन कर	०	०	०	**०**	-	-
११४५२	पूर्वाधार सेवाको उपयोगमा लाग्ने कर	३,५००	७,६१३	३,६०९	**२**	९,९०२	५,४६२
११४७०	विज्ञापन कर	०	०	४५७	**०**	-	-
११६३२	जडिबुटी तथा कवाडी कर	-	-	-	**०**	-	-
११३२२	बहाल विटौरी शुल्क	-	-	-	**०**	-	-
११४७१	अन्य मनोरञ्जन कर	-	-	-	**०**	-	-
११६९१	अन्य कर	-	-	-	**०**	-	-
१४६११	व्यवसाय कर	५,५००	७,३२६	६,०८३	**५**	५९,३९२	१०,३४७
२	**गैर कर**	**४,७५०**	**३२,८८०**	**१४,९०७**	**७७**	**७,६००**	**६,२४३**
११६१३	व्यवसाय रजिष्ट्रेशन दस्तुर	-	-	-	**०**	-	-
१४१५१	सरकारी सम्पत्तीको बहालबाट प्राप्त आय	-	-	-	**०**	-	-
१४२१२	सरकारी सम्पत्ती बिक्रिबाट प्राप्त रकम	-	-	-	**०**	-	-
१४२१३	अन्य बिक्रिबाट प्राप्त रकम	-	-	-	**०**	-	-
१४२१९	अन्य सेवा शुल्क तथा बिक्री	-	-	-	**०**	-	-
	ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवा बिक्री	०	२०,२९०	४,८४६	**०**	-	-
	फोहरमैला व्यवस्थापन सेवा शुल्क	-	-	-	**०**	-	-
१४२२१	न्यायिक दस्तुर	-	-	-	**०**	-	-
१४२२३	शिक्षा क्षेत्रको आम्दानी	-	-	-	**०**	-	-
१४२२९	अन्य प्रशासनिक सेवा शुल्क	०	५०२	३४०	**०**	५००	६४३
	(सम्पत्ती मूल्याङ्कन सेवा शुल्क आदि)	-	-	-	**०**	-	-
१४२४१	पार्किङ्ग शुल्क	-	-	-	**०**	-	-
१४२४२	नक्सापास दस्तुर	१७५०	६५४	८९८	**-२८**	२,०००	७०३
१४२४३	सिफारिश दस्तुर	३,०००	११,०८०	६,६१७	**४९**	५,०००	४,८९७
१४२४४	व्यक्तिगत घटना दर्ता दस्तुर	-	-	-	**०**	-	-
१४२४५	नाता प्रमाणित दस्तुर	-	-	-	**०**	-	-

क्र.सं	विवरण	२०७४/७५ यथार्थ	२०७५/७६ यथार्थ	२०७६/७७ यथार्थ	वृद्धि दर	२०७७/७८	
						अनुमान	असार मसान्त सम्मको
१४२४९	अन्य दस्तुर (दर्ता, अनुमति, इजाजत आदि)	-	-	-	०	-	-
१४३११	न्यायिक दण्ड, जरिवाना र जफत	-	-	-	०	-	-
१४३१२	प्रशासनिक दण्ड, जरिवाना र जफत	-	-	-	०	१००	०
१४५२९	अन्य राजस्व	०	३५४	२,२०६	०	-	-
ख.	**राजस्व बाँडफाँट**	**०**	**८२,५२१**	**८५,११६**	**०**	**९०,२०१**	**१०७,५७५**
ख.१	***नेपाल सरकार***	**०**	**५४,५२२**	**५५,५७९**	**०**	**६५,८२२**	**७७,५६०**
१४४११	बाँडफाँड भई प्राप्त हुने मु.अ.कर	०	५४,५२२	५५,५७९	०	६५,८२२	७७,५६०
१४४२१	बाँडफाँड भई प्राप्त हुने अन्त:शुल्क	-	-	-	०	-	-
१४१५३	बाँडफाँड भई प्राप्त वन रोयल्टी	-	-	-	०	-	-
११४७२	बाँडफाँडबाट प्राप्त हुने विज्ञापन कर	-	-	-	०	-	-
ख.२	***प्रदेश सरकार***	**०**	**२७,९९९**	**२९,५३७**	**०**	**२४,३७९**	**३०,०१५**
११३१५	घरजग्गा रजिष्ट्रेशन दस्तुर	०	१७,४००	१६,७१३	०	८,८६३	१३,०००
११४५६	बाँडफाँडबाट प्राप्त हुने सवारी साधन कर	०	१०,५९९	१२,८२४	०	१५,५१६	१७,०१५
११४७१	बाँडफाँडबाट प्राप्त हुने मनोरञ्जन कर	-	-	-	०	-	-
११४७२	बाँडफाँडबाट प्राप्त हुने विज्ञापन कर	-	-	-	०	-	-
ग.	**अनुदान तथा वित्तीय हस्तान्तरण**	**२८३,१५९**	**३११,०८२**	**३३१,८६४**	**८**	**३७५,७५१**	**४६०,३७०**
ग.१	***नेपाल सरकार***	**२८३,१५९**	**३११,०८२**	**३३१,८६४**	**८**	**३२५,९९०**	**३९७,७००**
१३३११	समानीकरण अनुदान	१७८,२०५	१६१,५००	१६०,१००	**-५**	१५५,७०२	१६२,००००
१३३१२	ससर्त अनुदान चालु	१०४,९५४	१४९,५८२	१७१,७६४	**२८**	१६४,४१०	१७७,६००
१३३१३	ससर्त अनुदान पूँजीगत	-	-	-	०	-	-
१३३१४	विषेश अनुदान चालु	-			०	-	-
१३३१५	विषेश अनुदान पूँजीगत	०	०	७,५००	०	५,८७८	८,३००
१३३१६	समपुरक अनुदान चालु	०	३०१२३	२००००	०	०	२४,९००

क्र.सं	विवरण	२०७४/७५ यथार्थ	२०७५/७६ यथार्थ	२०७६/७७ यथार्थ	वृद्धि दर	२०७७/७८	
						अनुमान	असार मसान्त सम्मको
१३३१७	समपुरक अनुदान पूँजीगत	०	०	७५००	०	०	२४,९००
१३३१८	अन्य अनुदान चालु (सामाजिक सुरक्षा समेत)	-	-	-	०	-	-
१३३१९	अन्य अनुदान पूँजीगत	-	-	-	०	-	-
ग.२	*प्रदेश सरकार*	०	४९,६६२	४३,४२५	०	४९,७६१	६२,६७०
१३३११	समानीकरण अनुदान	0	८,०९२	१०,१९३	०	१०,२१५	१४,२३९
१३३१२	ससर्त अनुदान चालु	०	२४,५७०	१२,६८०	०	१६,५४६	२०,४२९
१३३१३	ससर्त अनुदान पूँजीगत	-	-	-	०	-	-
१३३१४	विषेश अनुदान चालु	०	०	४,२७८	०	३,०००	३,०००
१३३१५	विषेश अनुदान पूँजीगत	-	-	-	०	-	-
१३३१६	समपुरक अनुदान चालु	०	१७,०००	१६,२७४	०	२०,०००	२५,००२
१३३१७	समपुरक अनुदान पूँजीगत	-	-	-	०	-	-
१३३१८	अन्य अनुदान चालु	-	-	-	०	-	-
१३३१९	अन्य अनुदान पूँजीगत	-	-	-	०	-	-
ग.३	**अन्य आन्तरिक अनुदान**	०	०	०	०	०	०
१३४११	अन्य संस्थागत आन्तरिक अनुदान	-	-	-	०	-	-
१३४१२	अन्य व्यक्तिगत आन्तरिक अनुदान	-	-	-	०	-	-
	कूल जम्मा	२९९,४१३	३६१,२५२	३६१,७४२	१०	५४८,३४६	५९३,७४२

४.४ आन्तरिक राजश्व संरचनाको अवस्था

नगरपालिकाको विगत ३ आ.व.को यथार्थ आन्तरिक आयको स्रोत अनुसारको संरचना तथा तिनको कूल आन्तरिक आयमा रहेको योगदान तलको तालिकामा देखाइएको छ ।

तालिका १६ : कुल राजश्वमा शीर्षकगत योगदान (रु. हजारमा)

आय शीर्षक	२०७४/७५ को यथार्थ आय	२०७५/७६ को यथार्थ आय	२०७६/७७ को यथार्थ आय	वृद्धि दर	आ.व.२०७७/७८ को	
					अनुमान	हालसम्मको आय
आन्तरिक आय	१६,२५४	५०,१७०	२९,८७८	३६	८२,३९४	२५,७९७
राजश्व बाँडफाँड	०	८२,५२१	८५,११६	०	९०,२०१	१०७,५७५
अनुदान	२८३,१५९	३११,०८२	३३१,८६४	८	३७५,७५१	४६०,३७०
कूल आय	२९९,४१३	३६१,२५२	३६१,७४२	१०	५४८,३४६	५९३,७४२

४.५ राजश्व परिचालनमा रहेका सवालहरू

धुनीबेशी नगरपालिका धादिङ्ग जिल्लामा रहेको र सबै प्रकारका प्रणालीको व्यवस्थापन गर्न सहज र पहुँच भएतापनि राजश्व परिचालनमा यस नगरपालिकाको आफ्नै किसिमका सवाल र समस्याहरु रहेका छन् । राजश्व परिचालनमा देखिएका मूल सवालहरुलाई यहाँ प्रस्तुत गरिएको छ ।

(१) **तथ्यांक प्रणाली व्यवस्थीत गर्न नसक्नु :** यस नगरपालिकामा राजश्व संकलनकालागि सफ्टवेयरको व्यवस्था गरेता पनि करदाताको लागत संकलन भएको देखिदैन । करदाताको यथार्थ संख्या थाहा नहुँदा हचुवामा आय प्रक्षेपण गर्नु परेको छ । गत वर्षमा कति करदाता करको दायरामा आए भन्ने आंकलन गर्न सकिदैन ।

(२) **करयोग्य क्षेत्र र करदाताको स्पष्ट विवरण नहुनु :** नगरपालिकामा भएकरि राखिएकोलो वस्तुस्थिति विवरण डिजिटल प्रविधिमा आधारति छ । त्यसमा भएका तथ्यांक राजश्व सम्बन्धी कम रहेका छन । सबै क्षेत्रका करदाता समेटिने गरी वस्तुस्थिति विवरण अद्यावधिक गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

(३) **कर संकलन प्रविधिको प्रयोग :** कर संकलनको लागि सञ्चालन ल्याइएको सफट्वेयर प्रणालीलाई वडा तहसम्म लगिएको छ । राजश्वका शीर्षक अनुसार बिल काट्नकालागि वडा सचिवहरुलाई पूर्ण ज्ञान नहुँदा एउटा शीर्षकको रकम अर्को शीर्षकमा काटिने गरेको पाक्न्छ । संकलन भएको राजश्वको स्पष्ट नहुँदा अन्य राजश्वमा प्रविष्ट गर्नाले अन्य राजश्वमा धेरै रकम संकलन भएको देखिन्छ । वडा सचिवहरुलाई राजश्व संकलन संबन्धी विशेष तालिमको व्यवस्था गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

(४) **करदाता शिक्षा र सुनुवाई प्रणाली:** करदाता शिक्षालाई थप प्रभावकारी बनाउन, एसएमएस र हेल्प डेस्कलाई प्रभावकारी बनाउनुपर्ने देखिन्छ ।

(५) **राजश्वका नयाँ क्षेत्रको पहिचान:** राजश्व अभिबृद्धि गर्ने नयाँ क्षेत्रहरु जस्तै, पार्किङ शुल्क, फोहरमैला व्यवस्थापन शुल्क, बहाल विटौरी शुल्कको सम्भावना देखिन्छ ।

(६) **करको दायरामा ल्याउन चुनौति :** सिमेन्ट उद्योग, मदिरा उद्योग, इट्टा उद्योग, कुखुरा फार्महरु करको दायरामा ल्याउन कठिनाई भएको छ । ठूला उद्योगहरुले संघिय सरकारलाई कर तिर्ने हुँदा स्थानीय तहमा व्यवसायीको रुपमा दर्ता हुन नमानेको देखिन्छ । यस सम्बन्धमा संघिय, प्रदेश र स्थानीय सरकारबीच संविधानको मर्म अनुसार सहकार्य र समन्वय गर्नु पर्ने देखिन्छ । ठूला उद्योगहरुलाई करको दायरामा ल्याउन नसक्दा साना व्यवसायीहरुसंग प्रभावकारी रुपमा व्यवसाय कर संकलन गर्न सकिएको छैन ।

परिच्छेद-पाँचः राजश्व सुधार कार्ययोजना

५.१ राजश्व सुधार कार्ययोजना

नगरपालिकाको राजस्व संकलन सम्बन्धि कानुनी अधिकार, अन्य नगरपालिकामा गरिएको अधिकारको अभ्यास, एक प्रभावकारी स्थानीय सरकारको रुपमा नगरपालिकाले गनुपर्ने कार्यहरू लगायत समग्र अवस्था लाई मध्यनजर गर्दै धुनिबेशी नगरपालिकाको राजस्व सुधार कार्ययोजनालाई देहाय अनुसार क्षेत्रगत रुपमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

समन्वय तथा संगठन विकास

सुधारका क्षेत्रहरू	सुधारका क्रियाकलापहरू	समयावधि	जिम्मेवारी
	(क) कर राजश्व		
सम्पत्ति कर	- सम्पत्ति कर सम्वन्धी कार्यविधि निर्माण गरी कार्यान्वयन गर्ने - नगर भित्र रहेका सबै सम्पत्ति सम्बन्धी करदाताको पहिचान गरी विवरण अद्यावधिक गरी दर पुनरावलोकन गर्ने ।	- २०७८ मंसिर मसान्त	- राजश्व शाखा - प्राविधिक शाखा - राजश्व परामर्श समिति
भूमीकर (मालपोत)	- मालपोत संकलन कार्यविधि तयार पारी लागु गर्ने - जग्गाको मुल्यको आधारमा दर निर्धारण गरी करका दर सफ्टवेयरमा मिलाउने - मालपोत करदाताको लगत तयार पार्ने	२०७९ असार मसान्त	- राजश्व शाखा - प्राविधिक शाखा - राजश्व परामर्श समिति
घरजग्गा वहाल कर	- घरजग्गा बहाल कर संकलन कार्यविधि निर्माण गर्ने - घर तथा जग्गा वहालमा लगाउने घरधनीहरूको लगत संकलन गर्ने ।	२०७८ पौष मसान्त	- राजश्व परामर्श समिति - राजश्व शाखा - लेखा शाखा - जिन्सी शाखा
व्यवसाय कर	- नगर भित्र रहेका व्यवसायीहरूको स्थलगत दर्ता र नवीकरण अभियान सञ्चालन गर्ने	२०७८ भाद्र मसान्त भित्र	- प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत - वडा सचिवहरू - राजश्व शाखा
	- करको दायरामा नआएका ठूला उद्योगी व्यवसायीलाई नगरपालिकामा दर्ताको लागि संघ तथा प्रदेश सरकारसंग समन्वय गर्ने घरदैलो कार्यक्रम मार्फत ब्यवसाय दर्ता प्रमाणपत्र दिने तथा कर असुली गर्ने	प्रत्येक आर्थिक बर्ष भरी नियमित रुपमा	- राजश्व शाखा - लेखा शाखा - वडा सचिवहरू
	- निर्धारित समय भन्दा ढिलो कर तिर्नेलाई जरिवाना तथा छिटो तिर्नेलाई प्रोत्साहनको व्यवस्था गर्ने	प्रत्येक आर्थिक बर्ष भरी नियमित रुपमा	- नगरपालिका - राजश्व परामर्श समिति - राजश्व शाखा

सुधारका क्षेत्रहरू	सुधारका क्रियाकलापहरू	समयावधि	जिम्मेवारी
	- उद्योग बाणिज्य संघ धुनिबेशीका प्रतिनिधिहरूसँग नियमित छलफल र अन्तरक्रिया गर्ने	निरन्तर	- राजश्व परामर्श समिति - राजश्व शाखा
विज्ञापन कर	- सम्भाव्यता अध्ययन गरी न्यूनतम ठेक्का अंक कायम गर्ने	आ.व. २०७८/ ०७९ भित्र	- राजश्व परामर्श समिति - राजश्व शाखा
(ख) गैरकर राजश्व			
वहाल विटौरी शुल्क	- पर्ति जग्गा र ती जग्गाको खोजी गरी लगत तयार पार्ने	आ.व. २०७८/ ०७९ भित्र	- राजश्व परामर्श समिति - राजश्व शाखा
स्थानीय पूर्वाधार उपयोग सेवा	- पर्यटकीय तथा धार्मिक क्षेत्रमा पूर्वाधार तयार गरी करको दायरामा ल्याउने - तरकारी तथा फलफूल संकलन केन्द्र निर्माण गरी उपयोग सेवा शुल्क असुल गर्ने	आ.व. २०७८/ ०७९ भित्र	- राजश्व परामर्श समिति - राजश्व शाखा
	- बस तथा जीप पार्क निर्माण गरी पार्किङ शुल्क संकलन गर्ने - फोहरमैला संकलन सबै वडासम्म पुऱ्याएर सेवा शुल्क नगरपालिका मार्फत संकलन गर्ने	आ.व. २०७८/ ०७९ भित्र	- नगरसभा, नगरपालिका - राजश्व परामर्श समिति - राजश्व उपशाखा
नक्सापास दस्तुर	- ग्रामिण क्षेत्र लगायत शहरी क्षेत्रमा नक्सापास अनिवार्य गराउने र अभिलेखीकरण कार्यलाई तिब्रता दिने	आ.व. २०७८/ ०७९ भित्र	- राजश्व परामर्श समिति - प्राविधिक शाखा - नगर कार्यपालिका
अन्य दस्तुर तथा सेवा शुल्क	- नगरपालिकामा बुझाउनु पर्ने विभिन्न कर दस्तुरहरूको बारेमा स्थानीय संचार माध्यम मार्फत प्रचार प्रसार गर्ने	आ.व. २०७८/०७९ भित्र	- नगर कार्यपालिका - लेखा शाखा - राजश्व शाखा
(ग) आर्थिक विकास र लगानी			
सम्भाव्य आर्थिक क्षेत्रको पहिचान, निर्माण, सञ्चालन तथा व्यवस्थापन	पूर्वाधार बनाउन सकिने जग्गामा पूर्वाधार निर्माण गर्ने	२०७९ आषाढ मसान्तसम्म	नगर कार्यपालिका
(घ) राजश्व प्रशासन			
राजश्व संकलन तथा अभिलेख	- राजश्वका सबै क्षेत्र समेट्ने गरी सफ्टवेयरमा करका दर अद्यावधिक गर्ने र करदाताको विवरण सोही सफ्टवेयरमा प्रविष्ट गर्ने	आ.व.०७९ श्रावण भित्र	- नगरकार्यपालिका - राजश्व उपशाखा
सूचना तथा पारदर्शिता	- स्थानीय सञ्चार माध्यमको अधिकतम प्रयोग गरी करदाताहरूलाई कर तिर्न सुसुचित गर्ने ।	मासिक रुपमा	- नगर कार्यपालिका - प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत - लेखा शाखा

सुधारका क्षेत्रहरू	सुधारका क्रियाकलापहरू	समयावधि	जिम्मेवारी
	- नगरकार्यपालिकाको कार्यालय र वडा कार्यालयहरू र बजार क्षेत्रमा करबाट संकलन भएको रकम खर्च हुने शीर्षक समावेश गरी फ्लेक्स प्रिन्ट बनाई टास्ने - नगरपालिकाको आम्दानी र खर्च (विशेष गरी आन्तरिक राजश्व तथा तिनको उपयोग) नियमित रुपमा सार्वजनिक गर्ने		- राजश्व शाखा - वडा सचिवहरू
अनुगमन	- करदाताहरूको विवरण अद्यावधिक गर्ने छुटेका करदातालाई करदाताको सूचिमा समावेश गर्ने । - राजश्व अनुगमन कार्ययोजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याउने - कर संकलनमा हुन सक्ने चुहावटलाई ध्यानमा राखी अनुगमनलाई थप प्रभावकारी बनाउने	- आ.ब.०७८/०७९ भित्र - अनुगमन प्रत्येक तीन महिनामा	- राजश्व परामर्श समिति - राजश्व शाखा
करदाता तथा कर्मचारी प्रोत्साहन कार्यक्रम	- बढी कर तिर्ने वा अन्य किसिमका उत्कृष्ट करदातालाई सम्मान गर्ने - कार्यसम्पादन मूल्याङ्कनको आधारमा कर्मचारीहरूलाई पुरस्कृत गर्ने	वार्षिक रुपमा (नगरसभा गर्ने दिनमा)	- प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत - कार्यपालिका
सूचना प्रविधिको उपयोग	करदाता विवरण अद्यावधिक गर्ने (GIS मार्फत Tax Mapping Database System)	आगामी आ.ब. को कार्तिक भित्र सुचना प्रविधि शाखा	राजश्व शाखा, सुचना प्रविधि शाखा
	राजश्व उपशाखामा कार्यरत कर्मचारीहरू र वडा सचिवहरूलाई राजश्व संकेत अनुसार राजश्व संकलन गर्न आवश्यक तालिम उपलव्ध गराउने	२०७८ भाद्र मसान्त सम्म	राजश्व शाखा र सफ्टवेयर प्रदायक संस्था
	शीर्षकगत करदाता विवरण तयारी अद्यावधिक गर्ने (GIS मार्फत Tax Mapping Database System)	आगामी आ.ब. को कार्तिक भित्र	राजश्व शाखा, सुचना प्रविधि शाखा

परिच्छेद-छः आगामी तिन बर्षको आय प्रक्षेपण

६.१ राजश्व सुधार कार्ययोजनाका आधारमा राजश्व प्रक्षेपण

राजश्व सुधार कार्ययोजनाको कार्यान्वयन पश्चात्को आगामी तीन वर्ष (आ.व.२०७८/७९ देखि २०८०/८१) को लागि राजश्व प्रक्षेपण गरिएको छ । राजश्वको प्रक्षेपण गर्दा विगतका ३ आ.व. को राजश्व वृद्धि दर, चालु आ.व. मा गरिएको अनुमान र चालु आ.व.को चैत्र मसान्तसम्म संकलन भएको आयका आधारमा गरिएको छ । गत आ.व.मा नसमेटिएका आयका शीर्षकहरूको हकमा राजश्व सुधार कार्ययोजनामा उल्लेख गरिएका कार्यक्रमले पार्ने प्रभावलाई मध्येनजर गरी तथ्याङ्कमा आधारित भएर गरिएको छ । आय प्रक्षेपणका आधारहरूलाई शीर्षकगत रुपमा देहायअनुसार व्याख्या गरिएको छ ।

तालिका १७ : आगामी आ.व.हरूका लागि राजश्व प्रक्षेपणका आधारहरू (रु. हजारमा)

राजस्व संकेत	राजश्व शीर्षक	२०७८/७९ कुल संभाव्यता	आगामी आ.व.हरूको लागि प्रक्षेपणको आधार
क.	आन्तरिक आय तर्फ	७७९८७	
११३१३	सम्पत्ति कर	२५६३	आ.व. २०७८/७९ मा कुल सम्भावनाको ८० प्रतिशत र त्यसपछिका आ.व.मा १० प्रतिशतले बढ्दै जाने
११३१४	भूमी कर (मालपोत)	२१०४	आ.व. २०७८/७९ मा कुल सम्भावनाको ८० प्रतिशत र त्यसपछिका आ.व.मा १० प्रतिशतले बढ्दै जाने
११३२१	घर बहाल कर	२०८८०	आ.व. २०७८/७९ मा कुल सम्भावनाको ८० प्रतिशत र त्यसपछिका आ.व.मा १० प्रतिशतले बढ्दै जाने
११४५२	पूर्वाधार सेवाको उपयोगमा लाग्ने कर	९९०२	यस शिर्षकमा राजश्व संकलन गर्न नमिल्ने
११४७०	विज्ञापन कर	४६६	आ.व. २०७८/७९ मा कूल संभावनाको ७० प्रतिशत र त्यसपछिका आ.व.मा १० प्रतिशतले बढ्दै जाने
११६३२	जडिबुटी तथा कवाडी कर	७००	आ.व. २०७८/७९ मा कूल संभावनाको १०० प्रतिशत र त्यसपछिका आ.व.मा १० प्रतिशतले बढ्दै जाने
११३२२	बहाल विटौरी शुल्क	२५००	आ.व. २०७८/७९ मा कूल संभावनाको ८० प्रतिशत र त्यसपछिका आ.व.मा १० प्रतिशतले बढ्दै जाने
१४६११	व्यवसाय कर	२३१६०	आ.व. २०७८/७९ मा ८० प्रतिशत र त्यसपछिका आ.व.मा १० प्रतिशतले बढ्दै जाने
११६१३	व्यवसाय रजिष्ट्रेशन दस्तुर	६१८	आ.व.२०७८/७९ मा ९० प्रतिशत र त्यसपछिका वर्षहरूमा १० प्रतिशतले बढ्दै जाने
१४२१२	सरकारी सम्पत्ती बिक्रिबाट प्राप्त रकम	६०	आ.व. २०७८/७९ मा फाराम, पुस्तक, नक्सा जस्ता सामग्रीहरूको बिक्रीवाट रु ६० हजार संकलन हुने र त्यसपछि बार्षिक १० प्रतिशत बृद्धि हुँदै जाने
१४२१९	अन्य सेवा शुल्क तथा बिक्री	०	अनुमान नगरिएको

राजस्व संकेत	राजश्व शीर्षक	२०७८/७९ कुल संभाव्यता	आगामी आ.व.हरूको लागि प्रक्षेपणको आधार
	ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवा बिक्री	५०००	आ.व. २०७८/७९ मा कुल सम्भावनाको १०० प्रतिशत र त्यसपछिका आ.व.मा १० प्रतिशतले बढ्दै जाने
	फोहरमैला व्यवस्थापन सेवा शुल्क	०	आ.व. २०७८/७९ मा कूल संभावनाको १०० प्रतिशत र त्यस पछिका आ.व.मा १० प्रतिशतले बढ्दै जाने
१४२२९	प्रशासनिक सेवा शुल्क	*४५००*	आ.व. २०७८/७९ मा एकमुष्ट ४५ लाख र त्यसपछि क्रमशः १० प्रतिशतले बृद्धि हुँदै जाने अनुमान
१४२२१	न्यायिक दस्तुर	२०	आ.व. २०७८/७९ मा एकमुष्ट २० र त्यसपछि क्रमशः १० प्रतिशतले बृद्धि हुँदै जाने अनुमान
१४२२३	शिक्षा क्षेत्रको आम्दानी	२०	आ.व. २०७८/७९ मा कुल सम्भावनाको ८० प्रतिशत र त्यसपछिका आ.व.मा १० प्रतिशतले बढ्दै जाने
१४२४१	पार्किङ्ग शुल्क	५००	आ.व. २०७८/७९ मा कूल संभावनाको ८० प्रतिशत र त्यसपछिका आ.व.मा १० प्रतिशतले बढ्दै जाने
१४२४२	नक्सापास दस्तुर	१९५०	आ.व. २०७८/७९ मा कूल संभावनाको ८० प्रतिशत र त्यसपछिका आ.व.मा १० प्रतिशतले बढ्दै जाने
१४२४३	सिफारिश दस्तुर	२५००	आ.व. २०७८/७९ मा कुल सम्भावनाको ८० प्रतिशत र त्यसपछिका आ.व.मा १० प्रतिशतले बढ्दै जाने
१४२४४	व्यक्तिगत घटना दर्ता दस्तुर	१२०	आ.व. २०७८/७९ मा कूल संभावनाको ८० प्रतिशत र त्यसपछिका आ.व.मा १० प्रतिशतले घट्दै जाने
१४२४५	नाता प्रमाणित दस्तुर	३००	आ.व. २०७८/७९ मा कूल संभावनाको १०० प्रतिशत र त्यसपछिका आ.व.मा १० प्रतिशतले बढ्दै जाने
१४२४९	अन्य दस्तुर (दर्ता, अनुमति, इजाजत आदि)	७५	आ.व. २०७८/७९ मा कूल संभावनाको १०० प्रतिशत र त्यसपछिका आ.व.मा १० प्रतिशतले बढ्दै जाने
१४३१२	प्रशासनिक दण्ड, जरिवाना र जफत	५०	आ.व. २०७८/७९ मा कूल संभावनाको १०० प्रतिशत र त्यसपछिका आ.व.मा १० प्रतिशतले बढ्दै जाने
ख.	**राजश्व बाँडफाँट**	**१०७५७५**	
ख.१	***नेपाल सरकार***	***७७५६०***	
१४४११	बाँडफाँड भई प्राप्त हुने मु.अ.कर	७७५६०	चालु आ.व.को लागि गरिएको अनुमानमा क्रमशः ५ प्रतिशतका दरले बृद्धि हुँदै जाने
१४४२१	बाँडफाँड भई प्राप्त हुने अन्त:शुल्क	०	
१४१५३	बाँडफाँड भई प्राप्त वन रोयल्टी	०	गत आ.को प्राप्त रकममा क्रमशः ५ प्रतिशतका दरले बृद्धि हुँदै जाने अनुमान
ख.२	***प्रदेश सकार***	**३००१५**	
११३१५	घरजग्गा रजिष्ट्रेशन दस्तुर	१३०००	चालु आ.व.को लागि गरिएको अनुमानमा क्रमशः ५ प्रतिशतका दरले बृद्धि हुँदै जाने

राजस्व संकेत	राजश्व शीर्षक	२०७८/७९ कुल संभाव्यता	आगामी आ.व.हरूको लागि प्रक्षेपणको आधार
११४५६	बाँडफाँडबाट प्राप्त हुने सवारी साधन कर	१७०१५	चालु आ.व.मा का लागि गरिएको अनुमान रकममा क्रमशः ५ प्रतिशतले बढ्दै जाने
११४७१	बाँडफाँडबाट प्राप्त हुने मनोरञ्जन कर	०	आ.व. २०७८/७९ मा एकमुष्ट २३ हजार र त्यसपछि क्रमशः ५ प्रतिशतले बृद्धि हुँदै जाने अनुमान
११४७२	बाँडफाँडबाट प्राप्त हुने विज्ञापन कर	०	आ.व. २०७८/७९ मा कूल संभावनाको ६० प्रतिशत र त्यसपछि क्रमशः १० प्रतिशतका दरले बृद्धी हुँदै जाने
ग.	**अनुदान तथा वित्तीय हस्तान्तरण**	**४१०५७०**	
ग.१	***नेपाल सरकार***	***३४७९००***	
१३३११	समानीकरण अनुदान	१६२०००	आ.व. २०७८/७९ मा चालु आ.व. रकममा ५ प्रतिशतले बढ्ने र त्यसपछि क्रमशः १० प्रतिशतले बढ्दै जाने
१३३१२	ससर्त अनुदान चालु	१७७६००	चालु आ.व.मा का लागि गरिएको अनुमान रकममा क्रमशः ५ प्रतिशतले बढ्दै जाने
१३३१३	ससर्त अनुदान पूँजीगत	०	
१३३१४	विषेश अनुदान चालु	८३००	चालु आ.व.मा का लागि गरिएको अनुमान रकममा क्रमशः ५ प्रतिशतले बढ्दै जाने
१३३१५	विषेश अनुदान पूँजीगत	०	
१३३१६	समपुरक अनुदान चालु	०	गत आ.व.मा प्राप्त यथार्थ रकममा क्रमशः ५ प्रतिशतले बढ्दै जाने
१३३१७	समपुरक अनुदान पूँजीगत	०	
१३३१८	अन्य अनुदान चालु (सामाजिक सुरक्षा समेत)	०	अनुमान नगरिएको
१३३१९	अन्य अनुदान पूँजीगत	०	
ग.२	***प्रदेश सरकार***	***६२६७०***	
१३३११	समानीकरण अनुदान	१४२३९	चालु आ.व.को अनुमानमा ५ प्रतिशतका दरले बृद्धि हुँदै जाने
१३३१२	ससर्त अनुदान चालु	२०४२९	गत आ.व.को यथार्थ रकममा ५ प्रतिशतका दरले बृद्धि हुँदै जाने
१३३१३	ससर्त अनुदान पूँजीगत	०	
१३३१४	विषेश अनुदान चालु	३०००	गत आ.व.को यथार्थ रकममा ५ प्रतिशतका दरले बृद्धि हुँदै जाने
१३३१५	विषेश अनुदान पूँजीगत	०	
१३३१६	समपुरक अनुदान चालु	२५००२	चालु आ.व.को अनुमानमा ५ प्रतिशतका दरले बृद्धि हुँदै जाने
१३३१७	समपुरक अनुदान पूँजीगत	०	
१३३१८	अन्य अनुदान चालु	०	अनुमान नगरिएको
१३३१९	अन्य अनुदान पूँजीगत	०	
ग.३	**अन्य आन्तरिक अनुदान**	***०***	
१३४११	अन्य संस्थागत आन्तरिक अनुदान	०	अनुमान नगरिएको
१३४१२	अन्य व्यक्तिगत आन्तरिक अनुदान	०	
	कूल जम्मा	**५९६१३२**	

६.२ आगामी तीन आर्थिक वर्षको आयको प्रक्षेपण

नगरपालिकाको आगामी ३ वर्षको प्रक्षेपित आयको विवरण आय शीर्षकको संभाव्य आधार तथा राजश्व सुधार कार्ययोजनाको कार्यान्वयनलाई आधार मानी गरिएको छ। राजश्वको प्रक्षेपण गर्दा राजश्व कोडको आधारमा गरिएको छ।

तालिका १८ : आगामी तीन आर्थिक वर्षको आय प्रक्षेपण (रु. हजारमा)

राजस्व संकेत	राजश्व शीर्षक	२०७६/७७ यथार्थ	२०७७/७८ को अनुमान	२०७८/७९ को प्रक्षेपण	२०७९/८० को प्रक्षेपण	२०८०/८१ को प्रक्षेपण
क.	**आन्तरिक आय तर्फ**	**२९५३८**	**८२३९६**	**६८६२७**	**७४६६३**	**८१५४४**
११३१३	सम्पत्ति कर	५५९	२,५००	२०५०	२२५५	२४८१
११३१४	भूमी कर (मालपोत)	७९९	२,०००	१६८३	१८५२	२०३७
११३२१	घर बहाल कर	३,४६४	१,०००	१६७०४	१८३७४	२०२१२
११४५२	पूर्वाधार सेवाको उपयोगमा लाग्ने कर	३,६०९	९,९०२	९९०२	१०८९२	११९८१
११४७०	विज्ञापन कर	४५७	-	३२६	३५९	३९४
११६३२	जडिबुटी तथा कवाडी कर	-	-	७००	७७०	८४७
११३२२	बहाल विटौरी शुल्क	-	-	२०००	१४००	९८०
१४६११	व्यवसाय कर	६,०८३	५९,३९२	१८५२८	२०३८१	२२४१९
११६१३	व्यवसाय रजिष्ट्रेशन दस्तुर	-	-	५५६	६११	६७२
१४१५१	सरकारी सम्पत्तीको बहालबाट प्राप्त आय	-	-	०	०	०
१४२१२	सरकारी सम्पत्ती बिक्रिबाट प्राप्त रकम	-	-	६०	६६	७३
१४२१९	अन्य सेवा शुल्क तथा बिक्री	-	-	०		
	ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवा बिक्री	४,८४६	-	५०००	५५००	६०५०
	फोहरमैला व्यवस्थापन सेवा शुल्क	-	-	०	०	०
१४२२९	प्रशासनिक सेवा शुल्क	०	५०२	४५००	४९५०	५४४५
१४२२१	न्यायिक दस्तुर	-	-	२०	२२	२४
१४२२३	शिक्षा क्षेत्रको आम्दानी	-	-	१६	१८	१९
१४२४१	पार्किङ्ग शुल्क	-	-	४००	४४०	४८४
१४२४२	नक्सापास दस्तुर	८९८	२,०००	१५६०	१७१६	१८८८
१४२४३	सिफारिश दस्तुर	६,६१७	५,०००	२०००	२२००	२४२०
१४२४४	व्यक्तिगत घटना दर्ता दस्तुर	-	-	७२	६५	५८
१४२४५	नाता प्रमाणित दस्तुर	-	-	२४०	२५२	२६५
१४२४९	अन्य दस्तुर (दर्ता, अनुमति, इजाजत आदि)	-	-	६०	६६	७३
१४३११	न्यायिक दण्ड, जरिवाना र जफत	-	-	२००	२२०	२४२
१४३१२	प्रशासनिक दण्ड, जरिवाना र जफत	-	१००	५०	५५	६१
१४५२९	अन्य राजस्व	२,२०६	-	२०००	२२००	२४२०
ख.	**राजश्व वाँडफाँट**	**८५,११६**	**९०,२०१**	**११२,९५४**	**११८,६०१**	**१२४,५३२**
ख.१	***नेपाल सरकार***	***५५५७९***	***६५८२२***	***८१४३८***	***८५५१०***	***८९७८५***

राजस्व संकेत	राजश्व शीर्षक	२०७६/७७ यथार्थ	२०७७/७८ को अनुमान	२०७८/७९ को प्रक्षेपण	२०७९/८० को प्रक्षेपण	२०८०/८१ को प्रक्षेपण
१४४११	बाँडफाँड भई प्राप्त हुने मु.अ.कर	५५,५७९	६५,८२२	८१४३८	८५५१०	८९७८५
१४४२१	बाँडफाँड भई प्राप्त हुने अन्त:शुल्क	-	-			
१४१५३	बाँडफाँड भई प्राप्त वन रोयल्टी	-	-	०	०	०
ख.२	***प्रदेश सकार***	**२९५३७**	**२४३७९**	**३१५१६**	**३३०९२**	**३४७४६**
११३१५	घरजग्गा रजिष्ट्रेशन दस्तुर	१६,७१३	८,८६३	१३६५०	१४३३३	१५०४९
११४५६	बाँडफाँडबाट प्राप्त हुने सवारी साधन कर	१२,८२४	१५,५१६	१७८६६	१८७५९	१९६९७
११४७१	बाँडफाँडबाट प्राप्त हुने मनोरञ्जन कर	-	-	०	०	०
११४७२	बाँडफाँडबाट प्राप्त हुने विज्ञापन कर	-	-	०	०	०
ग.	**अनुदान तथा वित्तीय हस्तान्तरण**	**३३१८६४**	**३७५७५१**	**४१३७०४**	**४३४३८९**	**४५३४३८**
ग.१	***नेपाल सरकार***	***३३१८६४***	***३२५९९०***	***३४७९००***	***३६५२९५***	***३८३५६०***
१३३११	समानीकरण अनुदान	१६०,१००	१५५,७०२	१६२०००	१७०१००	१७८६०५
१३३१२	ससर्त अनुदान चालु	१७१,७६४	१६४,४१०	१७७६००	१८६४८०	१९५८०४
१३३१३	ससर्त अनुदान पूँजीगत	-	-			
१३३१४	विषेश अनुदान चालु		-	८३००	८७१५	९१५१
१३३१५	विषेश अनुदान पूँजीगत	७,५००	५,८७८			
१३३१६	समपुरक अनुदान चालु	०	०	०	०	०
१३३१७	समपुरक अनुदान पूँजीगत	०	०			
१३३१८	अन्य अनुदान चालु (सामाजिक सुरक्षा समेत)	-	-	०	०	०
१३३१९	अन्य अनुदान पूँजीगत	-	-			
ग.२	***प्रदेश सरकार***	***४३४२५***	***४९७६१***	***६५८०४***	***६९०९४***	***६९८७९***
१३३११	समानीकरण अनुदान	१०,१९३	१०,२१५	१४९५१	१५६९८	१६४८३
१३३१२	ससर्त अनुदान चालु	१२,६८०	१६,५४६	२१४५०	२२५२३	२२५२३
१३३१३	ससर्त अनुदान पूँजीगत	-	-			
१३३१४	विषेश अनुदान चालु	४,२७८	३,०००	३१५०	३३०८	३३०८
१३३१५	विषेश अनुदान पूँजीगत	-	-			
१३३१६	समपुरक अनुदान चालु	१६,२७४	२०,०००	२६२५२	२७५६५	२७५६५
१३३१७	समपुरक अनुदान पूँजीगत	-	-			
१३३१८	अन्य अनुदान चालु	-	-	०	०	०
१३३१९	अन्य अनुदान पूँजीगत	-	-			
ग.३	**अन्य आन्तरिक अनुदान**	***०***	***०***	***०***	***०***	***०***
१३४११	अन्य संस्थागत आन्तरिक अनुदान	-	-	०	०	०
१३४१२	अन्य व्यक्तिगत आन्तरिक अनुदान	-	-			
	कूल जम्मा	**३६१४०२**	**५४८३४८**	**५९५२८४**	**६२७६५३**	**६५९५१४**

६.३ आगामी तीन आर्थिक वर्षको आयको प्रक्षेपण शारांश

यस नगरपालिकाको कुल सम्भाव्यतामा आन्तरिक आयको हिस्सा १२ प्रतिशत हुन आउँछ। गत आ.व.मा आन्तरिक आयको हिस्सा ५.५२ प्रतिशत मात्र रहेको छ। कुल सम्भाव्यता अनुसार राजश्व संकलन भएमा आगामी कुल आयमा आन्तरिक आयको हिस्सा १०.६९ प्रतिशत र त्यस पछिका वर्षहरुमा क्रमशः १०.६९ र १०.८६ प्रतिशत हुने देखिन्छ ।

तालिका १९ : आगामी तीन आर्थिक वर्षको आय प्रक्षेपण (रु. हजारमा)

क्र. सं.	राजश्व शिर्षक	२०७६/७७ यथार्थ	२०७७/७८ को अनुमान	२०७८/७९ कुल संभाव्यता	२०७८/७९ को प्रक्षेपण	२०७९/८० को प्रक्षेपण	२०८०/८१ को प्रक्षेपण
क.	आन्तरिक आय	२६७५८	२५३०१	४८६४६	४६२८४	५०८९६	५५९६९
ख.	राजश्व बाँडफाँड	१८८९४	११९६२६	५३९४८	५६६४५	५९४७८	६२४५२
	नेपाल सरकार	२०८८७५	२५५९०५	२५३२००	२७७१८५	३०३५०२	३३२३८०
	प्रदेश सरकार	८९६२	६६११५	०	०	०	०
ग.	अनुदान तथा वित्तिय हस्तान्तरण	२३१८०६	३१३२९८	३०६२४०	३३४६२३	३६५८०३	३९७१३३
	संघीय सरकार	२०८८७५	२५५९०५	२५३२००	२७७१८५	३०३५०२	३३२३८०
	प्रदेश सरकार	२२९३१	५७३९३	५३०४०	५७४३८	६२३०१	६४७५३
	अन्य आन्तरिक अनुदान	०	०	०	०	०	०
	जम्मा	२७७४५८	४५८२२५	४०८८३४	४३७५५२	४७६१७६	५१५५५३
कुल आयमा आन्तरिक आयको योगदान (प्रतिशत)		९.६४	५.५२	१२	१०.५८	१०.६९	१०.८६

परिच्छेद-सातः अपेक्षित नतिजा

१. कूल राजश्वमा आन्तरिक आयको योगदान १२ प्रतिशत रहेको छ ।
२. गत आ.व.को आन्तरिक आय कुल आयको ५.५२ प्रतिशत रहेको छ ।
३. आगामी आ.व.मा १०.५८ प्रतिशत र त्यस पछिका वर्षहरुमा १०.६९ प्रतिशत र अर्को वर्ष १०.८६ प्रतिशत हुने देखिन्छ ।
४. कर तथा गैह्र कर राजश्वको वृद्धिदर ३६ प्रतिशत रहेको छ ।
५. कर राजश्व १४ प्रतिशतले वृद्धि हुने देखिन्छ ।
६. गैह्र कर राजश्व ७७ प्रतिशतले वृद्धि हुँदै गएको छ ।
७. अनुदान तथा वित्तिय हस्तान्तरण ८ प्रतिशतले वृद्धि हुँदै गएको छ ।
८. समग्र राजश्व १० प्रतिशतले वृद्धि हुँदै गएको छ ।

अनुसूचिहरू

आज मिति २०७८ साल आषाढ १७ गते बिहिवार बिहान ११:०० बजे प्रदेश सुशासन केन्द्रको सहयोगमा यस नगरपालिकाको लागि राजश्व सुधार कार्ययोजना तयार गर्ने कार्यको लागि नगर उप-प्रमुख श्री निरु खरेलज्यूको अध्यक्षतामा देहायको उपस्थितिमा छलफल तथा परामर्शीकरण कार्यक्रम गरी देहाय बमोजिमको निर्णय गरियो ।

उपस्थिति

क्र.सं.	नामथर	पद	दस्तखत
१	श्री निरु खरेल	नगर उप-प्रमुख अध्यक्ष	
विशेष उपस्थिति			
१	श्री बालकृष्ण आचार्य	नगर प्रमुख	
२	श्री सुरेन्द्र बारले	स्रोत व्यक्ति सिरा कन्सल्टेन्ट प्रा.लि.	
अन्य उपस्थिति			
१	श्री चन्द्र बहादुर तामाङ	१ नं. वडा अध्यक्ष	
२	श्री बलराम कुवंर	२ नं. वडा अध्यक्ष	
३	श्री प्रकाश हमाल	३ नं. वडा अध्यक्ष	
४	श्री हरि प्रसाद सुवेदी	४ नं. वडा अध्यक्ष	
५	श्री कृष्ण कुमार रेग्मी	५ नं. वडा अध्यक्ष	
६	श्री कान्छा तामाङ	६ नं. वडा अध्यक्ष	
७	श्री केदार प्रसाद पाठक	७ नं. वडा अध्यक्ष	
८	श्री रामकृष्ण रेग्मी	८ नं. वडा अध्यक्ष	
९	श्री माईला गई	९ नं. वडा अध्यक्ष	
१०	श्री लक्ष्मी न्यौपाने (उप्रेती)	कार्यपालिका सदस्य	
११	श्री रिता कुमारी अधिकारी रेग्मी	कार्यपालिका सदस्य	
१२	श्री सृजना चापागाँई	कार्यपालिका सदस्य	
१३	श्री गिता खतिवडा	कार्यपालिका सदस्य	
१४	श्री लक्ष्मी विष्ट	कार्यपालिका सदस्य	
१५	श्री बुधे मिजार	कार्यपालिका सदस्य	
१६	श्री राम भक्त भुजेल	कार्यपालिका सदस्य	
१७	श्री श्रीकृष्ण मिजार	कार्यपालिका सदस्य	

सि.नं.	नामथर	पद	दस्तखत
१८	श्री हरिदत्त कँडेल	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	
१९	श्री ईश्वर कोइराला	उद्योग वाणिज्यसंघ प्रतिनिधि	
२०	श्री सुरज उप्रेती	चेम्बर अफ कमर्स प्रतिनिधि	
२१	सुजन राज रुचाल	अधिकृत दर्ने	
२२	विकास रुत्री	अधिकृत आर्से तर	
२३	गोविन्द प्रसाद पौडेल	लेखा अधिकृत खातौंतर	
२४	माधव प्रसाद कुँवर	अधिकृत हैहैं	
२५	[illegible]	[illegible]	
२६	सोहन कुमार कार्की	IT- officer	
२७	श्याम सुन्दर पाण्डे	अधिकृत हैहैं	
२८	आदिलाल सुवाल	अधिकृत खातौं	
२९	नृप राज	लेखापाल	
३०	राधाकृष्ण पाठक	कम्प्यूटर अपरेटर	
३१			
३२			
३३			
३४			
३५			
३६			
३७			
३८			
३९			
४०			
४१			

निर्णय नं. ९. यस नगरपालिकाको लागि संरचना निर्माण कार्यपालिका तथा गैर सरकारी प्रदेश सुशासन केन्द्रको सहयोगमा हुलाकका तथा प्रस्तुतीकरण पश्चात हुलाकलाई उहाँका विषयहरुलाई समेटी सुधार कार्यपालिकाको मस्यौदा तयार गरी यस हुलाकका गरी आन्तरिक रूपमा छलफल प्रक्रिया अगाडि बढाउने निर्णय गरिएको।

कार्यक्रमका केही झलकहरू